

БҮГІНГІНІҢ БАС ТАҚЫРЫБЫ

ҚАҢТАР САБАҒЫ: БАС ПРОКУРОР ЕСЕП БЕРДІ

Кеше Мәжіліс отырысында Қазақстанның Бас прокуроры Берік Асыллов баяндама жасап, қаңтар оқиғасына қатысты істердің жүргізілу барысын айтты. Естеріңізде болса, өткен аптада құзырлы органдарға «Жаңа Қазақстан» депутаттық тобының атынан Жанарбек Әшімжан сауал жолдап, қаралы қаңтар оқиғасына қашан құқықтық баға берілетінін сұраған. Бас прокурор өзінің есебін оқиганың барысын көрсететін қысқаша бейнероликтен бастады.

«Қазақстан тәуелсіздік жылдарында мұндай қатыгездікке алғаш рет тап болып отыр. Елдегі митингілер бастапқыда бейбіт болғаны белгілі. 1 қаңтардан бастап батыс өңірлері газ бағасын төмендетуді талап етті. Яғни, ешқандай саясат болған жоқ. Таза әлеуметтік-экономикалық талаптар қойылды. Өңірге жедел түрде жіберілген үкімет комиссиясы газ бағасына қатысты қойылған талаптарды қанағаттандырды.

(Соңы 3-бетте)

ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТ

«МАЛАЙЗИЯЛЫҚ ӨРМЕКШІ» ЖҰРТТЫ ТОРЫНА ШЫРМАУДА

Қазақ ежелден «Еңбек түбі – зейнет», «Еңбек өткен емер», «Еңбектің қаны тәтті» деп адал кәсіп, шынайы нәсіпті дәріптеді. Оңай олжаның болмайтынын ұрпағының санасына құйды. Алайда, бүгінде бірін-бірі алдап, бірін-бірі сотқа сүйреп жүргендерге қарап отырып, бабалар дәріптеген осы құндылықтың бәрі көмескілене бастағанына куә боласыз. Қоғам құқықтық, қаржылық тұрғыда сауаттанды дегенге сенгің-ақ келеді, бірақ алаяқтарға алданып, сан соғып, аһ ұрған көпке қарап отырып, тағы да үмітің шағылады.

Халық арасына іріткі салып, оңай олжаға кенелтпек болып жүрген осындай компаниялардың бірі – Qnet. Бүгінгі таңда бұлардан жапа шеккендер көп. Қаржы пирамидасы өрмекшінің торы секілді. Несие – тор, қалың жұрт – өрмекші жемтігі. Qnet қаржы пирамидасы Малайзияның игілігіне қызмет етеді.

Жай адамға компания немесе жай адам компанияға барып кіре кетпейді. Әдеттегі схемамен бөлісе отырайық: Жакын достарыңыз немесе

жакын туыстарыңыз беймәлім кәсіп бастағанын айтып, адам нанғысыз қомақты қаржымен қызықтыра бастайды. Сенбейін десең, өзіңнің жакының, сенейін десең, қолыңда айғақ жоқ. Осындай психологиялық шабуылдардан кейін сізді бір күні өздерінің жұмыс орындарына шақырады. Сіз іштей көңіл үшін барғанмен өзіңіздің кезекті тұтқын екеніңізді сезбейсіз. Кеңселері әдеттегідей қалалардың элиталық ауданында, іші айнадай жарқырап, барлығы тап-таза болып көрініп, жаныңызға жайлылық табасыз. Сол жерде сіз абайсызда кәсіп басшысымен жолығып қаласыз. Ол сол жерде сіздің дұрыс жолда келе

жатқаныңызды айтып, өзінің кабинетіне немесе дастарқанға шақырып, компанияға кіре қалсаңыз, ақша аспаннан жаңбырша жауады деп уәделерді үйіп төгеді. Ал бұл кәсіпке кіруші алдымен сол жердің бір өнімін сатып алуы қажет, ол өнімдердің ең арзаны 850 000 мың теңгеден басталады. Егер де ешқандай қаражатыңыз болмаса, өздерінің займ беретін қаржы орталықтарынан, өткен-кеткен деректеріңізге қарамастан, несие алып береді. Бұл – бірінші тәсіл!

Екінші тәсіл – сізді ешқандай кеңсеге шақырмай-ақ, жакыныңыздың өзі әлгі жерде көлігімен қыдыртып, қымбат ресторандарға апарып, өзінің кәсібіне яғни, қол астына жұмысқа шақырады. Ал аталмыш компаниялардың әрмен қарай қалай жұмыс істейтіндігі бәрімізге белгілі. Осылайша торға түсіп қалған адамдар қалайша несиеге белшеден батқанын аңғармай, банктердің қара тізімінен бір-ақ шығады. Соңында не жұмыс, не ақша жоқ, адамдар өз несиелерімен бетпе-бет қалады.

(Соңы 3-бетте)

НЕКЕ ШАРТЫ –
СЫЙЛАСТЫҚТЫ САҚТАП
ҚАЛУДЫҢ НЕГІЗІ

2-бет

БАЛА ҚҰҚЫҒЫ ЗАҢМЕН
ҚОРҒАЛҒАН

4-бет

ӘЛЕМДІ КІТАП ОҚЫҒАНДАР
БАСҚАРАДЫ

5-бет

ҚЫЗЫЛОРДАША

КИДНЕППИНГ

8-бет

ҚР ПРЕЗИДЕНТІ
Қ.ТОҚАЕВТЫҢ, ҚАРЖЫ
МИНИСТРІ Е.ЖАМАУБАЕВТЫҢ
НАЗАРЫНА!

ЛАУАЗЫМДЫ
ҚЫЗМЕТКЕР
ҚАРЫЗЫН
ҚАЙТАРМАЙ ЖҰР

Қазақстан Конституциясы әр тұрғынның құқығының тапталмай-тынына кепіл болады. Заң алдында азаматтардың бәрі тең. Зайырлы мемлекетте ұлтына, жынысына, атқарған лауазымына қарай алалау болмауы керек. Бірақ қарапайым азаматтарға өз құқығын қорғаудың қаншалықты қиын екенін мен соңғы бес жылда анық сезіндім. Бес жыл бойы құзырлы орындарға сандалумен табаным тозды. Полиция, прокуратура, соттың бір қалыптан шыққандай бір-бірін қайталайтын жауаптарынан әбден мезі болдым.

(Соңы 2-бетте)

Соңғы жылдары ажырасу процестері бойынша Республикалық статистикалық мәліметтер көңіл жұбатарлықтай емес. Оның салдарынан туындайтын даулар аз болмай тұр. Бұған сотқа түскен талап қоюларға талдама жүргізу арқылы көз жеткізуге болады.

АЖЫРАСУ – БАЛА ПСИХОЛОГИЯСЫНА АУЫР СОҚҚЫ

Өкінішке қарай, көп жағдайда ерлі-зайыптылар ажырасуды барлық мәселенің түбегейлі шешімі деп қабылдайды. Бірақ бұл процедураның балаларға ауыр тиетінін ескере бермейді. Осы орайда, неке-отбасы қатынастарынан туындайтын дауларды «бір терезе» қағидатымен шешуге бағытталған «Отбасылық сот» атты жаңа жобаның жұмысы жайлы сөз қозғағым келеді.

Жоба 2021 жылдың 11 қазанынан көмелеттік жасқа толмағандардың істері жөніндегі мамандандырылған ауданаралық сотта жұмысын бастады.

Жоба азаматтарды отбасын сақтап қалуға, дауды балаларды моральдық күйзеліске ұшыратпай шешуге шақырады. Судьялар жоба аясында халыққа практикалық тұрғыдан көмек көрсетеді. Бұл ретте судья дауды мән-жайы бойынша шешіп қана қоймай, отбасын сақтап қалу мен ерлі-зайыптыларды ортақ мәмілеге келтіріп, татуласуы үшін шара қолданады.

Ал ортақ мүлікке байланысты дауларды қарауда тараптармен әңгімелесу медиатордың қатысуымен жүргізіледі. Істі қарауға дайындау барысында судья көмелетке толмаған балалары бар ерлі-зайыптылармен психологтың қатысуы арқылы әңгімелеседі.

2021 жылы жоба қабыл-

данғаннан кейінгі 2,5 айдың ішінде неке-отбасы қарым-қатынастарынан туындайтын даулардың басым көпшілігі татуласумен реттелді. Осы кезеңде 1353 талап қою келіп түскен, оның 784-і қаралып, аяқталған. Аяқталған 496 іс бойынша тараптар медиативтік келісімге келу арқылы татуласқан, яғни, 496 ерлі-зайыпты даулы мәселеден бас тартты. Бұл даулардың сотқа жетпей реттелуі, пилоттық жобаның тиімділігінің бір көрінісі.

Биылғы жылдың екі айында аталмыш жоба аясында 430 істің 181-і бойынша (42%) тараптар бейбіт келісімге келді. Одан бөлек, балалардың тұрғылықты жерін анықтау бойынша 16 және ортақ мүлікті бөліске салу бойынша 14 медиативтік келісім бекітілген. Демек, жобаның арқасында тағы 30 дау сотқа жетпей шешілді. Бұл көрсеткіштер санаулы уақытта 500-ден астам отбасының неке қатынастарынан туындаған дауларды моральдық күйзеліссіз, бітімге келу арқылы реттегенін айқындап отыр.

Қоғам игілігі мен отбасы сыйластығын қалпына келтіруге бағытталған «Отбасылық сот» жобасының жұмысы сәтті болары сөзсіз.

Ботагөз БАЯНОВА,
Нұр-Сұлтан қалалық сотының баспасөз хатшысы

АИТВ жұқпасының алдын алайық!

АИТВ инфекциясы ХХІ ғасырдың үшінші онжылдығында қоғамдық денсаулық сақтаудың негізгі жаһандық мәселесінің бірі болып қалып отыр. 2020 жылы әлемде 680 мың адам АИТВ-мен байланысты асқинулар салдарынан қайтыс болды және 1,5 млн адам оны жаңадан жұқтырды.

Бүгінде Қазақстанда АИТВ-мен өмір сүретін 28 мыңнан астам адам тұрады. Алматы облысында өткен жылы бұл жұқпа 332 адамнан анықталды, бұл 2020 жылмен салыстырғанда 55 дерекке көп.

АИТВ-мен тіркелгендердің 90%-дан астамы – 15-49 жастағы адамдар. Сырқаттарға сапалы ем ұсыну Денсаулық сақтау министрлігінің АИТВ жұқпасына қарсы іс-қимыл стратегиясының басым міндеті болып табылады. Емдеудің тиімділігі АИТВ-мен ауыратын адамның денсаулығын жақсартып, толыққанды өмір сүруіне ғана емес, сонымен қатар инфекцияның басқа адамдарға берілу қаупін азайтады. АИТВ берілуінің үш негізгі жолы белгілі: жыныстық қатынас, дене сұйықтығы (қан) не тіндері арқылы, сондай-ақ, жүктілік, босану немесе емізу кезінде анадан балаға берілу.

Азаматтардың АИТВ-мен ауырмайтынын білудің бір ғана жолы бар: ол – ЖИТС орталығына келіп, қан сынамасын тапсырып, зертханалық сараптама жасату. Сараптама нәтижесі медициналық құпия болып есептеледі және оны жария еткені үшін медицина қызметкері заң алдында жауапкершілікке тартылады.

Жалпы, АИТВ инфекциясы 60-70% жағдайда жыныстық қатынас арқылы, 20-30% жағдайда инъекциялық есірткіні бірлесе пайдалану арқылы берілетінін ескеру керек. Яғни, АИТВ/ЖИТС-тің алдын алу үшін негізгі өмір сүру құндылықтарын, салауатты өмір салтын сақтау маңызды.

Асхат АХМЕТБЕКОВ,
ЖИТС-тің алдын алу және оған қарсы күрес жөніндегі Алматы облыстық орталығының дәрігер-эпидемиологы

ҚҰҚЫҚ

ЛАУАЗЫМДЫ ҚЫЗМЕТКЕР ҚАРЫЗЫН ҚАЙТАРМАЙ ЖҮР

(Соңы. Басы 1-бетте)

Бес жылда денсаулығымнан айырылдым, жүйкеме салмақ түсті, қаншама уақытым текке кетті, шыққан қаржыда есеп жоқ. Ал осы бітпейтін дау Алматы қаласы, Алатау ауданы, Тайқазан көшесінде орналасқан «Бескөл» азық-түлік дүкенінің қасында тұрған маған тиесілі жасыл түсті контейнерді белгісіз біреулердің бұзып, ішінде тұрған «6FTS32T» маркалы диірмен кешенін жымқырып кетуінен басталды.

Сонымен, 2017 жылдың 25 сәуірінде қымбат диірменнің жоғалғаны туралы Алматы қаласы Алатау ауданы полиция басқармасына арыз жаздым. Осы арыз бойынша, ҚР ҚК-нің 188-бабының 2-бөлігі 3) тармағымен №177512031002425 қылмыстық іс қозғалып, тергеу барысында контейнерде қалған саусақ іздеріне сәйкес Б.Б.Давленов деген күдікті анықталды. Куә ретінде берген жауабында Б.Давленов менің контейнерімде сақталып тұрған «6FTS32T» маркалы диірменді Құрманбаев Сәбит Мубарақұлының айтуы бойынша ұрлап, металл ретінде сатып, ақшасын Құрманбаевқа бергенін айтып көрсетті. Осы жауаптарын Б.Б.Давленов бірнеше рет қосымша берген жауаптары мен беттестіру барысында толықтай растап бекітті. Басында мойындамағанымен, беттестіру кезінде мұны Құрманбаевтың өзі де растады.

Яғни, диірменімді ұрлаған адам белгілі. Ұрлықтың кімнің қолымен жасалғаны анық. Зайырлы мемлекетте мұндай басы ашық істер созбалаңға салынбай, бірден шешіледі. Менің де мақсатым диірмен үшін екі арыстай азаматты соттату емес, өзіме тиесіліні қайтару ғана еді.

Алайда, диірменді қайтарудың орнына Сәбит Мубарақұлы менің сөзімді тыңдамайтын, телефонымға жауап бермейтін болды. Оның екеуара телефондағы сұхбат барысында «Ал диірменді алған мен, не істейсің?» деген сөздерін жазып алып, сақтап қойғанмын. Құрманбаевтың «Не істей аласың?» деп күшенетін жөні бар. Өйткені ол – Қаржы министрлігіне қарасты Алматы облысы Мемлекеттік кіріс департаменті, Қорғас кеден бекетінде жоғары лауазымды қызмет атқарады. Ал мен қарапайым

жұмысшы, оның үстіне өз құқығымды қорғаймын деп табанымнан тозып жүріп, денсаулығынан айырылған, қант диабеті ауруымен есепте тұрған адаммын. Шарасыздықтан шапқылап жүргенде инсульт алып, басына ота жасалған, мүмкіндігі шектеулі жанмын. Бірақ лауазымы бар адамның бәрі осылай басына берсе, елде құзырлы органдарға деген сенім бола ма?

Бәрі айдай анық тұрған істі Алатау аудандық ПБ тергеушілері, одан кейін Алматы қаласының ПД тергеушілері сағызша созды. Бірнеше рет заңсыз қылмыстық істі қысқарту туралы шешім де қабылдады. Атап айтқанда, қылмыстық іс құжаттарында (2 том 67 бет) С.Құрманбаевтың арызы тіркелген. Құрманбаев бұл арызда менімен татуласып, келтірілген мүліктік шығынды толығымен өтегенін, соған байланысты қылмыстық істі қысқартуды сұраған. Менің арызымды бір-біріне футбол добынша лақтырып, ұшын ұстатпаған тергеушілер Құрманбаевтың осы бір сөзіне ләппай деп, істі қысқарта салған. Шыныдығында, мен С.Құрманбаевпен татуласуға байланысты қылмыстық істі қысқарту туралы арыз жазбаған едім. Ешқандай материалдық шығынды өтемесе, мен оны не үшін кешіремін?

Алайда бірнеше куәгердің, дәлелдемелердің болғанына қарамастан, тергеу органы С.Құрманбаевты күдікті ретінде тану туралы қаулы шығармады, оның іс-әрекетін

РЕДАКЦИЯДАН:

Самат Жадыраевтың көмек сұрап жазған арызынан кейін «Заң газетінің» тілшісі жағдайдың ақ-қарасын білу үшін Сәбит Құрманбаевқа хабарласқан еді. Алғашында қалада еместігін айтқан Сәбит Мубарақұлы ертесіне өзі хабарласатын болып келіскен. Өкінішке қарай, уәде етілген уақытта Құрманбаевтан қоңырау түспеді. Араға үш күн салып өзіміз хабарласқанымызда, біздің сауалдарымызға жауап бермейтінін айтты. «Сіз 5000 АҚШ долларын диірменнің ақысы ретінде бергеніңізді көрсетіңіз. Бұл – ұрлықты мойындау. Ал кінәңізді мойындап, келтірілген шығынның орнын толтырып, жәбірленушімен татуластым деуіңіз – сіздің ұрлықты мойындауыңыз емес пе? Ендеше, ұрлық жасаған адам мемлекеттік қызметте, онда да үлкен лауазымда қызмет етуі қаншалықты дұрыс?» деген сауалымыз жауапсыз қалды. Екеуара әңгіме жазылып жатқанын ескерткенімізге қарамастан, Сәбит Құрманбаев: «Бұл сұраққа жауап бермеймін» дегенінен танбады. Соған орай Құрманбаев жауап бермеген сауалды енді Қаржы министрі Ерұлан Жамаубаевқа, Алматы облысы Мемлекеттік кірістер департаментінің басшысы Сырым Дынбаевқа қоюға мәжбүрміз.

НЕКЕ ШАРТЫ – СЫЙЛАСТЫҚТЫ САҚТАП ҚАЛУДЫҢ НЕГІЗІ

Елімізде неке бұзу деректері азаймай отыр. Статистика көрсеткендей, тіркелген әрбір үш некенің біреуінің соңы ажырасумен аяқталады. Ал ажырасу азаматтық, неке-отбасылық заңнама шеңберінде реттеледі. Ерлі-зайыптылардың ортақ мүлкін бөлу сот тәртібімен шешіледі. Некенің бұзылуы арыз жазумен, ажырасумен бітпейді. Алимент өндіру, баламен кездесу уақытын белгілеу, баланың тұрғылықты жерін анықтаудан бөлек, ортақ мүлікті бөлу де үлкен қиындық тудырады.

Сот тәжірибесі көрсетіп отырғандай, неке бұзылғаннан кейін ортақ мүлікке таласпау өте сирек кездеседі. Неке және отбасы туралы кодексте бұған қатысты заңды сұрақтардың бәрі қарастырылған. Соған сәйкес, ерлі-зайыптылардың некеде тұрған кезінде жинаған, сатып алынған дүниелері ортақ меншік болып табылады. Ортақ мүлікті бөлгенде, ерлі-зайыптылардың үлесі теңдей. Сот мұндай істерді қараған кезде, ерлі-зайыптылардың табысын дағы айырмашылыққа назар аудармайды. Сонымен бірге, әйелдің некеде өмір сүрген жылдары жұмыс істемегені, отбасы шаруасымен айналысып, бала күтімімен отырғанды да назарға алынбайды. Яғни, заңға сүйене отырып, кез келген әйелдің ортақ мүліктің тең жартысына талап қоюға толық құқығы бар.

Неке шартын жасап, отбасылық міндеттемелерін құқықтық тұрғыда бекіткен жандардың дауын таразылау үлкен қиындық келтірмейді. Бірақ, бізде әлі күнге дейін

неке шартын жасап, өз құқығын қорғайтындар көп емес. Соған орай, ортақ мүлікті бөлуде біраз ізденуге, анықтама, құжаттар сұратуға тура келеді. Отбасылық одақ кезінде ерлі-зайыптының біріне мұрагер ретінде жылжымайтын мүлік берілсе, туыстары мүлікті сыйға тартса, оған екінші тарап таласа алмайды. Неке кезінде біреуден сыйға алған дүниеге әркім өзіңше иелік етеді. Осы жерде мына мәселеге ерекше назар аудармақ керек. Мысалы, бізде ұл мен қызы бас қосқан ата-аналар үйлену тойында көпшіліктің көзінше қомақты сыйлық, үй, көлік сыйлауға құмар. Той кезінде тарту етілгенмен, бұл бағалы сыйлықты бөлуде Неке және отбасы туралы кодекске сүйенеміз. Оның тәртібі кодекстің «Ерлі-зайыптылардың мүліктік құқықтары мен міндеттері» деп аталатын 7-тарауында егжей-тегжейлі көрсетілген. Айталық мүлікті сатып алған күн ерлі-зайыптылардың некесі қиылған күннен бұрын болса, мүлік кімнің аты-

на рәсімделсе, сол тарапта қалады. Сондай-ақ, мұрагерлікке қалған, сыйға берілген мүліктен де келесі тарап үміттене алмайды. Ал ерлі-зайыптылардың біреуіне тиесілі үйді, пәтерді бірігіп өзгерткен, жаңғыртқан, күрделі жөндеуден өткізген жағдайда, екінші тарап үлес сұрап талап қоюға қақылы.

Соңғы жылдары ажырасқан жастардың қалың малды қайтаруды, қыздың артынан келген жасауын беруді сұрап арыз жазуы жиі кездеседі. «Үйлену оңай, үй болу қиын» десек те, күні кеше ғана тоқшылық пен жоқшылықта бірге болуға уәделескен жандардың ажырасуға қатысты ойланбай шешім қабылдауы қынжылтпай қоймайды. Ал енді қыз жасауын қайтаруға келер болсақ, мұның да тәртібі реттелген. «Неке және отбасы туралы» кодекске сәйкес, тұрмысқа шыққан қыздың артынан жасалатын жасау оның өз меншігі болып табылады. Әрі ол ортақ мүліктің қатарына кірмейді. Тек ерлі-зайыптылардың тойында сыйлық ретінде берілсе, бұл ортақ мүлікке жатады. Кейбір ата-аналар өз намысы үшін әрі қызына жақсы жасау беру мақсатында банктер мен шағын қаржы ұйымдарының көмегіне жүгінеді. Осылайша бірнеше жылға қарызға батқан жандар жатын бөлме, ас үйге қажетті жиһаздарды, тұрмыстық техниканы, ыдыс-аяқ пен қыздың киімдерін несиеге алып тарту

етеді. Ал үлкендер үміт еткен некенің ғұмырының ұзаққа созылмауы әбден мүмкін. Дау, міне, осы жерден басталады. Кім өзінің сонша жылға пайыздық үстемесен алған дүниесін қалдырып кеткісі келеді дейсіз? Кейде тараптар осы алған дүниелердің чектерін ұсынып, өзіне тиесіліні қалпына келтіреді. Мұндай талассыз құжаттар болмаған жағдайда, куәларды сөйлетуге тура келеді. Сондай-ақ, қазіргі кезде кез келген құдалық, тойдың бейнекамераға жазылатыны белгілі. Кейде осы таспада танбаланған жасауды таныстыру рәсімі де айғақ қызметін атқарады.

Қалай болғанда да мұндай даулардың алдын алу үшін неке шартын жасау пайдалы. Неке шарты біз үшін жаңалық емес. Ол 1998 жылы 17 желтоқсанда «Неке және отбасы туралы» заңына сәйкес қолданысқа енгізілген. Неке шарты некеге тұрған тұлғалардың немесе некедегі және ол бұзылғандағы жұбайлардың мүліктің құқы мен міндеттемелерін анықтайтын жұбайлардың келісімі болып танылады. Бұл шарт – неке бұзылған жағдайда, ерлі-зайыптылардың ұрыс-керіссіз мәселені шешіп, арадағы татулықты, сыйластықты сақтап қалуының кепілі.

Махамбет ТОЛТАНОВ,
Жаңаөзен қалалық сотының судьясы
МАҢҒЫСТАУ ОБЛЫСЫ

(Соңы. Басы 1-бетте)

Осыған қарамастан Алматы, Шым-кент және басқа өңірлерде адамдар көшеге шықты. Олардың жалпы саны екі күнде 50 мыңнан асты. Ең көбі Алматыда. Басында жиындар бейбіт сипатта болды. Алайда, шерудің бақылаудан шығуы сағат сайын жағдайды киындатты.

3,4,5 қаңтарда Мемлекет басшысы демонстранттарға үндеу жолдады, заңды сақтауға және деструктивті күштерді арандатуға жол бермеуге шақырды. Соған қарамастан, қылмыстық және радикалды элементтер белсенді де қатаң әрекеттерге көшті» – деді прокурор өз баяндамасында. Оның айтуынша, 4 және 5 қаңтарда азаматтар жиыны агрессивті сипат алып, 11 аймақта зорлық-зомбылық әрекеттеріне ауысқан. «Ұйымдастырушылар белгілі жоспармен әрекет етті, WhatsApp және Telegram арқылы топтың жиналуы мен козғалысын үйлестірді. Олар көп адамды жинап қаруландырды. Кейін топтың бір бөлігі дүкендерді қиратып, тонауға кірісті. Тоналғаннан кейін қылмыстың ізін жасыру үшін тіпті көппәтерлі үйлердің бірінші қабатындағы үй-жайларды өртеген.

Басқа қарулы топтар максатты түрде әкімшіліктердің, Президент резиденциясының, полиция мен ҰҚК ғимараттарына шабуыл жасап, басып алды. Алматыдағы әуежай мен басқа да нысандарды қиратты. Олар қоршауды қалай бұзу керектігін біліп, полицияға жабуыл жасады. Аңшы қару-жарақ дүкендерін тонады.

Телеэфирге шығуға тырысты, ол іске аспай қалған кезде, телекомпания кеңселерін тонап, өртеп жіберді. Алматыда және басқа да ірі қалаларда қылмысты жасыру үшін 800-ден астам бейнекамераны қиратқан.

Басып алынған қаруды, азық-түлікті

БҮГІНГІНІҢ БАС ТАҚЫРЫБЫ

ҚАҢТАР САБАҒЫ: БАС ПРОКУРОР ЕСЕП БЕРДІ

және ауыз суды, жеткізу ұйымдастырылған.

Такси, жүк көліктері мен автобустардың жүргізушілерін көшені жауып тастауға мәжбүрледі. Яғни, бейбіт азаматтарды өз істеріне пайдаланған. Арнайы автокөліктер мен басқа да жүк машиналарын таран есебінде қолданған», – деді ол депутаттардың алдындағы есебінде.

Бас прокурор сондай-ақ, осы оқиғалар кезінде 3,5 мыңға жуық қауіпсіздік күштерінің жарақат алғанын да айтып өтті. «Бірақ сол кезде де шабуылдаушыларға оқ атылмады! Сол киын жағдайда полиция қызметкерлері, Ұлттық ұлан мен Қарулы күштердің әскери қызметшілері соңына дейін зорлық-зомбылықты тоқтатуға тырысты, жауынгерлік қаруды қолданбады. Олар өлім тудырмайтын арнайы құралдар – резеңке оқтар, көзден жас ағызатын газ және жарық шулы гранаталары ғана қолданды. Бірақ бұл әлсіздік ретінде қабылданды», – деді ол. Прокурордың айтуынша, құқық қорғау органдарында тергеліп жатқан істің басым бөлігі Ішкі істер министрлігінің өндірісінде. Олар – адам өлтіру, ұрлық, қарақшылық, бұзақылық, қару ұрлау. Мекеме басшысының мәліметінше, Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет, тергеудің заңсыз тәсілдерін қолдану деректері бойынша 234 істі жүргізіп жатыр. Ұлттық қауіпсіздік комитеті: мемлекетке опасыз-

дык жасау, билікті басып алуға әрекет ету және аса ірі мөлшерде пара алу бойынша 15 істі тергеуде. Бұл істер бойынша, Ұлттық қауіпсіздік комитетінің бұрынғы төрағасы К.Мәсімов және оның 3 орынбасары сот санкциясымен қамауға алынды. Осы органның тағы 2 басшысы, билікті асыра пайдалану күдігімен қылмыстық жауаптылыққа тартылуда», – деді

Берік Асыллов 5 қаңтарда 2 полиция департаментінің және ҰҚК-нің Алматы қаласындағы, Алматы, Жамбыл және Қызылорда облыстарындағы 3 департамент қызметкері өз ғимараттарын қарумен қалдырып кеткенін айтты. «Осы деректер бойынша 7 қылмыстық іс қозғалды. Олар бойынша тергеу әрекеттерінің негізгі көлемі аяқталды.

Алматы қаласы ҰҚҚД бастығы қамауға алынды. Басқа тұлғаларға қатысты қазір дәлелдемелерді жинау және талдау жүріп жатыр. Сондай-ақ, Қорғаныс министрлігінің бұрынғы басшылығының өкілеттіктерін асыра пайдалану дерегі бойынша тағы бір қылмыстық іс тергеліп жатыр. Бұрынғы Қорғаныс министрі қамауға алынды. Тергеу жалғасады», – деді Берік Асыллов.

«Бүгінгі таңда әкімшілік ғимараттардың шабуылына тойтарыс беру кезінде және құқық тәртібін жүргізу барысында 86 шабуылшының көзі жойылғаны анықталды. 53 қайтыс болған адам бойынша өлімнің мән-

жайы анықталып жатыр. Олар қала аумағында әртүрлі жарақаттармен, соның ішінде 48 – атыс, 2 – пышақ, 3 адам басқа жарақаттармен және күйіктермен табылды.

Басқа 7 өңірде 63 шабуылдаушыны құқық қорғау күштері әкімшілік, полиция және ҰҚК департаменті ғимараттарын қорғау кезінде жойды.

Бүгінгі таңда біз кездейсоқ окка ұшқан 20 адамның қайтыс болғанын нақты білеміз. Оның 11-і Алматы қаласында, 8-і Алматы облысында және біреуі Тараз қаласында.

Олардың ішінде оттың астына түскендер, бүлікшілердің қолынан қаза тапқандар, сондай-ақ, блок-бекеттерде әскери талаптарға бағынбағандар да бар. Бүгінде жедел-тергеу іс-шаралары жалғасуда. Қылмыскерлерді іздеу, дәлелдемелерді жинақтау мен бекіту жұмыстары жүргізіліп жатыр.

Тергеу құпиясы және кінәсіздік презумпциясына қатысты, заңнама талаптарын ескеріп, тергеліп жатқан істер бойынша шектеулі деректерді ғана келтірдім. Естеріңізге салайын, тергеу мерзімі екі айдан сәл ғана асты», – деді ол.

Сонымен қатар, жиында 19 шетелдіктің ұсталғаны белгілі болды. Олардың арасында Ресей, Өзбекстан және Қырғызстан азаматтары бар. Олардың ереуілге қатысқаны, яғни, жаппай тәртіпсіздік бойынша ұсталға-

ны айтылды. Қаңтар оқиғасы кезінде 9 адам уақытша ұстау абактысында көз жұмған. «Прокуратураға тергеудің рұқсат етілмеген әдістеріне байланысты барлығы 301 шағым түсті. Азаптау және билікті асыра пайдалану бойынша 243 қылмыстық іс қозғалды. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметтің қарауында 234 қылмыстық іс бар. Жоғарыда аталған істерге қатысты 9 лауазымды тұлға ұсталды, оның ішінде 8 ҰҚҚД қызметкері және бір полиция қызметкері бар. Олардың барлығы соттың санкциясымен қамауға алынды. Олардың ішінде Алматы облысы полиция департаментінің ғимаратында үтік қолданып, адамдарды азаптады деп күдікке ілінген полицей де бар», – деді Берік Асыллов Мәжілістің жалпы отырысында. Оның айтуынша, Алматыда ҰҚҚД-ның 6 қызметкері адамдарды азаптады деген күдікке ілінген. «Дикий Арманның» қылмыстық тобы ұрлаған 24 азаматты азаптаған. Салдарынан барлық жәбірленуші дене жарақатын алып, бір адам қайтыс болған. Алматы облысы ҰҚҚД-ның тағы 2 қызметкері бұрын уақытша ұстау изоляторында ұсталған адамды ұрып-соқты деген күдікке ілінді. Абактыдағы адам қайтыс болған. Тергеу жүргізіліп жатыр», – деді Бас прокурор. Берік Асыллов қаңтар оқиғасы кезінде 230 адамның қаза тапқанын да жеткізді.

Ж.ҚҰДАЙБЕРГЕН

ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТ

«МАЛАЙЗИЯЛЫҚ ӨРМЕКШІ» ЖҰРТТЫ ТОРЫНА ШЫРМАУДА

(Соңы. Басы 1-бетте)

– *Қырмызы ханым, балаңызды қаржы пирамидасына кім, қалай кіргізді?*
– Баламның көптен араласпай кеткен ескі танысы аяқ астынан пайда болып, хат жазып жағдайын сұрай бастапты. Екеуі қайта араласып, кездесіп, ол баламның армандарын сұраған. Басында ешқандай қаржы пирамидасы туралы айтпаған. Аралары тіптен жакын болған кезде барып, өзінің кәсіппен айналысып жүргенін жеткізген. Аяқ асты досы, жанашыры бола кеткен танысы ұлымды Алматыдағы кеңселеріне алып барған. Содан баламды

Жанайқай

Қырмызы НҰРЫМОВА, жәбірленуші ана:

«ҚАРЖЫ ПИРАМИДАСЫ, ЖЕЛІЛІК МАРКЕТИНГТІ ЖОЮ КЕРЕК»

Несие 1 150 000 теңгеге рәсімделеді. Сонымен екі телефонды да қайтадан 870 000 теңгеге сатады. Жетпегенін «Жылдам несие» арқылы алған. Сол ақшаның бәрін жаңағы бизнесіне құяды. Олар 610

хабарласып, кеңсеге кел, адамдар тірке деп айтып жүрді. Балам олардан мазаламауын өтініп жүріп құтылды.

– *Осындай қаржы пирамидаларына алданып қалмас үшін жастарға қандай кеңес берер едіңіз?*

– Ескі туыстарыңыз немесе таныстарыңыз кенеттен хабарласып, белгісіз кәсіп туралы айта бастаса, құлақ аспаңыздар. Олардың жұмысындағы басты фишкалары – ет жақындарын кәсіпке тарту. Қазақтың жанды жері туысқаны екенін біледі, жақынына сенеді, сатпайды деп ойлай-

ды. Сондықтан қандай дүниемен айналысқыңыз келсе де, әуелі жақындарыңызбен, ата-ананызбен кеңесіп алыңыздар. Қазіргідей дамыған заманда ғаламтордан қарап, адал кәсіп екеніне әбден көз жеткізіп алыңыздар дер едім. Осы орайда Мемлекет басшысынан жастарымыздың осылай қанаттары сынбау үшін, қаржы пирамидасы, желілік маркетинг секілді дүниелерді біздің мемлекеттен жоюын сұрап едім.

СІЗ НЕ ДЕЙСІЗ?

Арай АБУЛКАСИМОВА, психолог, психосарапшы:

«АҚША ЕШҚАШАН АСПАННАН ТҮСПЕЙДІ»

Біздің өмір сүруімізге экономика, генетика, тәрбие, қоршаған орта және басқа да әртүрлі факторлар әсер етеді. Соның ішінде, адамның *Qnet-ке* кіруіне ішкі-ой сезімі, қоршаған ортасы тікелей әсер етеді. Айналасындағы адамдардың сөзіне сеніп, осындай қиындыққа ұшырайтындар бар. Олар қиялға, жалған сөздерге сенгіш болып келеді. Бұл психологияда «невроз», «балалық инфантилизм» деп аталады. Яғни, адам өмірге шынайы көзқараспен емес, балалық санамен қарайды. Ол, әсіресе, ақша мәселесінде анық көрінеді. Бұл кезде адамның екі жай-күйін салыстыруымызға болады. Олар – оңай олжа мен шынайылыққа ұмтылу. Шынайылыққа ұмтылатындар жеңіл жолды таңдамайтыны анық. Ал оңай олжаға қызығушылықты ересек адамның ішінде қалып қойған балалық аңғалдықпен байланыстырамыз. *Qnet-ке* алданатындардың басым көпшілігі – қаржылық қиындыққа ұшыраған және ата-анасымен, жақындарымен сырласа бермейтін жандар. Олар шындыққа тіке қарамай, қаражат татыллығын жою үшін, оңай ақша табуды көздейді. Бәріміз білетіндей, «таяқтың екі ұшы бар», бірақ жалған сөзге сеніп қалғандар сол таяқтың тек бір ұшын көреді.

Негізінде қаржылық пирамидаға кірген адамдардың аспаннан түспейді. Олар әр нәрсе жымдама әрі оңай болса дейді. Мәселен, бізге ақыл-кеңес сұрап келгенде, мәселенің бірден шешілгенін қалайды. Бірақ бала кезден қалған жаралар мен қалыптасқан көзқарасты өзгерту үшін шамамен 1, 3, 5 жылдай уақыт керек. Тіпті, кейбір адамдар өмір бойы сол көзқараста қалуы мүмкін.

Менің оқырмандарға айтарым: Ақша ешқашан аспаннан түспейді. «Еңбектің наны тәтті» болатынын ұмытпайың! Жоғарыда айтқанымдай, кез келген адамның ішінде балалық позиция болады. Соның бірі – ғажайыпқа сену және оңай жолмен қаражат табу. Ал біз ересек тұлға ретінде ондай ойлардан арылуымыз керек.

кымбат кафелерге апарып, көлікпен қыдыртып, «Сен де осыған кірсең, біз секілді боласың», – деп сендірген. Оған кіру үшін үш кеңес береді екен. Біріншісі, ешкіммен бөліспе, екіншісі, ешкімге ойынды айтпа, үшінші, алдымен өзін кіріп ал. Ол қаржы пирамидасындағылардың сөзіне сенген. Балам былтыр жаз мезгілінің соңында кірген. Ол кезде жасы 18-ге де толмаған. Бірақ өзінің атында не үй, не жер жоқ екенін, несие берілмейтінін, қомақты ақшаның қолында жоқ екенін айтыпты. Жаңағы танысы баламның қасында жүріп, Kaspi.kz арқылы өздерінің Атакенттегі сату нүктелерінен екі «Iphone» телефонын алып береді. Ол дүкенде өздері сатып алып, қайта сатып, ақшасын өздеріне салдыратын схема жолға қойылған екен.

мың доллары бар карта, шетелге 90 пайыз жеңілдікпен құттықтау сертификатын береді. Ертесіне балама адам тап деген ғой. Ол қалай табарын білмейді. Сосын олар өзін қалай алдап кіргізгенін сияқты түрлі айла-тәсілдер жазылған қағазды қолына ұстатады. Балам сонда ғана оның QNET екенін түсінген. Сол жағдайлар басынан өтіп жатқан кезде балам тұйықталып, көп сөйлемей, ешкімге назар аудармай кетті.

– *Балаңыз оған құйған ақшасын өндіріп алды ма?*

– Жоқ, себебі баламызды кішкентайынан «қулық, сұмдыққа жолама» деп тәрбиелеп едік. Ол өз ісінің дұрыс емес екенін білген соң, топтан шығып кетті. Олар қаншама уақыт бойы балама

СІЗ НЕ ДЕЙСІЗ?

Алмас ЖҰМАҒАЛИ, заң ғылымдарының кандидаты, PhD докторы:

«СОҢҒЫЛАР ТЕСІК АСТАУДЫҢ АСТЫНДА ҚАЛАДЫ»

– *Қазақ елінің әр түкпірінде «анадай компаниядан алданыпты, мынадай пирамидадан ұтылыпты, бәлен деген желілік маркетингке кіріп, қаржысынан қағылыпты» деген ақпаратты жиі естиміз. 90-жылдардан бастау алған үрдіс әлі күнге дейін жалғасып келеді. Есейіп, ақыл тісіміз шықса да, алданып келеміз.*

«Қаржылық пирамида» деген не? Бұған дейінгі, яғни, 2014 жылға дейінгі заңдар оған анықтама берген жоқ. 2014 жылдың 3 шілдесіндегі Қылмыстық кодекстің 217-бабымен қылмыс құрамы ретінде арнайы дәйектелді. Онда былай делінген: «Қаржылық (инвестициялық) пирамиданы құру және оған басшылық ету. Қаржылық (инвестициялық) пирамиданы құру, яғни, тартылған қаражатты қабылданған міндеттемелерді қамтамасыз ететін кәсіпкерлік қызметке пайдаланбай, жеке және заңды тұлғалардың ақшасын немесе өзге мүлкін не оған құқығын қайта бөлу және бір қатысушыларды басқарудың жарналары есебінен байыту арқылы осы активтерді тартуодан табыс алу (мүлкітік пайда табу) жөніндегі қызметті ұйымдастыру, сол сияқты қаржылық (инвестициялық) пирамидаға немесе оның құрылымдық бөлімшесіне басшылық еткені үшін мүлкі тәркіленіп, 1000-3000 АЕК-ке дейінгі мөлшерде айыппұл салуға не үш жылға дейінгі мерзімге бас бостандығын шектеуге не сол мерзімге бас бостандығынан айыру жазасы қолданылады».

Мынадай белгілеріне назар аударыңыз. Біріншіден, тартылған ақшаны кәсіпкерлік қызметке, яғни, тауар шығаруға, сатуға, өндіріске, т.б. пайдаланбайды, айналымда тек ақша ғана жүреді. Екіншіден, бір қатысушыларды басқарудың жарналары есебінен байыту, яғни, кейінгі кіргендер, алдыңғы кіргендердің қалтасына үлес қосады. Үшіншіден, табыс тек салымшылардың ақшасынан келеді. Мысалы, Сіз 100 мың теңгемен кіресіз. Соңыңыздан 3 адам әкелу керек. Олар да 100 мың жарнамен тіркеледі. Сіздің 100 мыңыңыз алдыңғыларға кетті. Ал сіз әкелген адамдарыңыздың 300 мыңынан сіздің 100 мыңыңызды қайтарып береді (300-100 мың=200 мың). Қалғаны жоғары жаққа кетеді. Ол үш адам өз кезегінде 9 адам әкеледі. Олардың ақшасынан сізге 150 мың теңге түсті делік (900 000-150 000= 750 000). Қалғаны жоғары жақтағыларға кетеді. Осылай жалғасып кете береді. Осы сыртқы сұлбасына қарап оны пирамида деп атаған. Бұл шексіз емес, түптің түбінде құлайды. Түптің түбінде тесік астаудың астында қалатындар – астыңғы қатарға жазылғандар.

Ғани ЕРКІНҰЛЫ, Балым ӘЛІШЕР, Жібек ҚҰДАЙБЕРГЕНОВА, Ләззат ҚҰМАРБЕКҚЫЗЫ Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ журналистика факультетінің 3-курс студенттері

АТАЛЫ СӨЗГЕ ТОҚТАУ – АБЫРОЙЛЫ ІС

Қоғамдық қарым-қатынаста екі адам дауды көздігінен шеше алмай, одан әрі ушықтырып, соңынан сотқа жүгінеді. Бұл сот тәжірибесінде жиі кездесетін жағдай. Сот отырысында судья қатысушыларды тыңдап, өз шешімін шығарады. Алайда, бір тарап қанағаттанбауы мүмкін.

Сол себепті дауды шешу барысында екі жақты қанағаттандыратын нәтижеге қол жеткізу үшін медиацияға жүгіну ұсынылады.

Медиация алдында медиатор оған дайындық жүргізеді. Даудың шығу себебін анықтау үшін екі жақтың пікірін толық тыңдайды. Тараптардың талабына байланысты дауды шешетін, тараптарды бітімгершілікке келтіретін жолдарды таңдайды. Дауды шешуде медиатор бейтарап қағидасын ұстануы тиіс. Тараптарды тыңдағаннан кейін, медиатор дауды шешудің жолдарын ұсынады. Шешімдер баламалы болуы қажет. Қорытындыға келгенде, екі тарап шешімге қанағаттанып, дауды бітімгершілікпен аяқтауға келісіп, татуласуға қадам жасауы тиіс. Осы тұрғыдан алғанда, медиацияның тиімді тұстары өте көп.

Медиация – халық арасындағы дауларды тобықтай сөздің түйінімен, әділ тұжырыммен шешетін бұрынғы қазақ билері дәстүрінің жалғасы. Аталы сөзге тоқтай білген дана халқымыз екі рулы елдің арасындағы туындаған жерге, жесірге, жетімге қатысты дауларды халыққа сыйлы абыз ақсақалдардың дана сөзімен шешкен.

Медиацияны жүргізу тараптардың өзара келісімі бойынша және олардың арасында медиация туралы шарт жасалған кезде жүзеге асырылады. Жеке және заңды тұлғалар қатысатын азаматтық, еңбек, отбасылық, әкімшілік-құқықтық қатынастардан және өзге де қоғамдық қатынастардан туындайтын дауларды реттеу кезіндегі медиация сотқа жүгінгенге дейін де, сот талқылауы басталғаннан кейін де қолданылуы мүмкін. Судьялардың және қылмыстық қудалауды жүзеге асыратын органдар лауазымды тұлғалардың тараптарды қандай да болмасын нысанда медиацияға мәжбүрлеуге құқығы жоқ. Тарапқа медиацияға жүгінуге ұсынысты басқа тараптың өтініші бойынша сот немесе қылмыстық қудалау органы жасауы мүмкін. Медиацияны жүргізу тараптардың бітімгерлік туралы шарт жасасқан күнінен басталады. Егер тараптардың бірі медиацияға жүгіну туралы ұсынысты жазбаша түрде жіберсе және оны жіберген күннен бастап он күн ішінде немесе ұсыныста көрсетілген өзге де орынды мерзімде медиация рәсімін қолдануға басқа тараптың келісімін алмаса, мұндай ұсыныс қабылданбаған болып есептеледі. Медиацияны жүргізу үшін тараптар өзара келісу бойынша бір немесе бірнеше медиаторды таңдайды. Егер азаматтық немесе қылмыстық сот ісін жүргізу барысында тараптар өзара келісу бойынша басқа медиаторды (медиаторларды) таңдаймын деп шешсе, олар бұл туралы сотты не қылмыстық қудалау органын хабардар етуге міндетті. Егер тараптар медиаторлар ұйымына тиісті өтініш жіберсе, олар өз кезегінде медиатордың (медиаторлардың) кандидатурасын ұсына алады. Медиацияны өткізу мерзімдері осы заңның 23-бабы, 1-тармағының және 24-бабы, 4-тармағының талаптарын ескере отырып, медиация туралы шартпен айқындалады. Егер медиация азаматтық, әкімшілік не қылмыстық процесс шеңберінен тыс жүзеге асырылатын болса, медиатор мен тараптар аталған рәсім күнтізбелік отыз күннен аспайтын мерзімде тоқтатылуы үшін барлық ықтимал шараларды қабылдауға тиіс. Айрықша жағдайларда шешілетін даудың күрделілігіне, қосымша ақпаратты немесе құжаттарды алудың қажеттілігіне байланысты медиацияны жүргізу мерзімі тараптардың уағдаласуы бойынша және медиатор келіскен кезде ұлғайтылуы мүмкін.

Бұл, бір жағынан, соттардың жұмысын онтайландырса, екінші жағынан, тараптардың уақытын үнемдеуге септігін тигізді. Осы тұрғыдан алғанда, медиация қызметі дауларды шешудің тиімді тәсілі екенін көрсетіп отыр.

Негізінен айтқанда, бұл заң – қазақ халқының дәстүрлі билер мен ата-баба тағылымын, әдет-ғұрып тәжірибесін қалпына келтіруге жасалған игі қадамның бірі. Оның тиімділігі мол деп есептесек, еш қателеспейміз.

ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫ

Р. АЛДАМБЕРГЕНОВ,
Сырдария аудандық сотының төрағасы

Мемлекеттік қызмет-шілердің тәртіптік жауапкершілігі және қызметтік әдеп мәселелері жөніндегі заңнаманы жетілдіру мақсатында ҚР Президентінің 2022 жылғы 22 ақпандағы Жарлығымен ҚР Мемлекеттік қызметшілер Әдеп кодексінің жаңа редакциясы бекітілді.

Жаңа Әдеп кодексі қызметтік әдеп стандарттарын белгілейді және мемлекеттік қызметшілердің моральдық-адамгершілік қасиеттерін қалыптастыруға негіз болады. Сондай-ақ, мемлекеттік қызметшілердің әдеп қағидаттары айқындалды, олар – адалдық, әділдік, ашықтық, сыпайылық және клиентке бағдарлану.

Кодекстің жаңа редакциясында «клиентке бағдарланған» мемлекеттік аппаратты қалыптастыру және мемлекеттік қызметтерді көрсетуде ашықтық қағидаттарын сақтау бойынша басым талаптар қарастырылған. Сондай-ақ, мемлекеттік қызметшілерге тәртіптік жаза қолдану

БАЛА ҚҰҚЫҒЫ ЗАҢМЕН ҚОРҒАЛҒАН

Біріккен Ұлттар Ұйымының бала құқықтары туралы конвенциясының 20-бабына сәйкес, отбасынан уақытша немесе біржола айырылған бала мемлекет тарапынан ерекше қорғауға ие және көрсетілетін көмекті пайдалануға құқылы.

Баланы асырап алу туралы істерді қарауда сот – «Бала құқықтары туралы» конвенцияны, ҚР Азаматтық-процестік кодексін, «Бала құқықтары туралы» заңын, Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы кодексі және ҚР Жоғарғы Сотының «Соттардың бала асырап алу жөніндегі заңнаманы қолдану практикасы туралы» нормативтік қаулысын, басқа да нормативтік актілерді басшылыққа алады.

Бала асырап алу туралы істерді кәмелетке толмағандардың істері жөніндегі арнайы сот қарайды. Егер АПК-нің 27-бабы, 3-тармағындағы тәртіппен өтінішхат түсетін болса, онда аудандық сотқа жіберілуі мүмкін.

Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы кодексінің 60-бабында баланың отбасында өмір сүру және тәрбие алу құқығы жарияланған. Өкінішке қарай, мұндай құқық балалардың барлығында бірдей жоқ. Кәмелетке толмағандардың мүдделерін қорғау мақсатында осы кодекстің 13-тармауы толығымен бала асырап алу институтына арналған.

Енді Қазақстан азаматтарының балаларды асырап алуының басымдығына келсек, бала асырап алудың құпиялылығы заңға сәйкес бала асырап алу

туралы істерді қарау және шешу жабық сот отырысында жүзеге асырылады. Қолхат алынады. Сот дыбыс-бейнежазба құралдарын қолданбау туралы мәселені де қарастыруы мүмкін.

Алматы облысының №2 кәмелетке толмағандардың істері жөніндегі мамандандырылған ауданаралық сотында 2019–2020 жылдары туыстық қатынастар арқылы бала асырап алу бойынша 108 азаматтық іс қаралды. Онда баланың мүддесін алға қоя отырып, қорғаншылық және қамқоршылық жөніндегі функцияларды жүзеге асыратын органның оң қорытындысы негізінде және туыстық қатынасты растап берген куәлардың айғақтарымен қатар балалардың осы отбасында 5-7 жылдан астам уақыт бірге тұрғандарын ескере отырып, 8 шешім шығарылып, Жоғарғы Соттың қаулысымен толық ресімделіп, бекітілді.

Мемлекеттік жеңілдіктер мен артықшылықтарға қол жеткізуге, үкімді орындауды кейінге қалдыруға және бала асырап алуға байланысты артықшылықтарды алу үшін көп балалы ана немесе көп балалы отбасы мәртебесін алу мақсатында бала асырап алуға жол берілмейді. Мұндай жалған фактілерге орын бермеу үшін,

ЖАҢА НОРМАЛАР БЕКІТІЛДІ

қағидалары мен әдеп жөніндегі кеңестер туралы ережеге өзгерістер енгізілді.

Тәртіптік жаза қолдану қағидаларында қызметтік тергеп-тексеру, тәртіптік комиссия материалдарын қарау тәртібі және тәртіптік комиссияның ұсынымы бойынша уәкілетті адамның шешім қабылдау мерзімдері нақтыланды.

Сонымен бірге, агенттіктің әдеп жөніндегі комиссиясына – облыс, республикалық маңызы бар қалалар және астана әкімдері орынбасарларының, облыстық маңызы бар қалалардың, облыс аудандары мен қала аудандары әкімдерінің, облыстардың әкімшілік орталықтары болып табылатын қала әкімдерінің, комитеттер төрағаларының, сондай-ақ, облыс әкімі аппарат басшыларының қызметтік әдеп нормаларын бұзғаны және мемлекеттік қызметке кір келтіретін теріс қылықтар жасағаны үшін тәртіптік жауапкершілігін қарауға өкілеттік берілген.

Мұхит ТҮРҒАРАЕВ,
Түркістан облысы Әділет департаментінің басшысы,
ҚР Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің Түркістан облысы Әдеп жөніндегі кеңес мүшесі

Жанар БЕИМБЕТОВА,
Алматы облыстық №2 кәмелетке толмағандардың істері жөніндегі мамандандырылған ауданаралық сотының төрағасы

сот істі сот талқылауына дайындау тәртібімен бала асырап алу уәждерін анықтайды. Теріс мақсаттағы талаптар қанағаттандырылмайды. Істі сот талқылауына дайындау кезінде судья бала мүддесін қамтамасыз ету мақсатында арызданушыларды іске қатысуға тарту туралы мәселені шешкені жөн. Іске қатысуға биологиялық ата-аналар тартылған кезде, судья бала асырап алудың құқықтық салдарын түсіндіруге міндетті.

Асырап алған баланың тегі мен әкесінің аты өзгерген кезде, асырап алушылардың тегі уәкілетті мемлекеттік орган белгілеген тәртіппен жүргізіледі. Бала асырап алу кезінде баланың ұлтын өзгерту соттың құзыретіне кірмейді. Кодекстің 65-бабы ескеріледі. Сот баланың тұрғылықты жерін тек ҚР аумағында ғана өзгертуі мүмкін. Сонымен қатар, соттар «Бала құқықтары туралы» конвенцияның 12-бабының ережелерін және кодекстің 62-бабын ескеруі тиіс. Оларға сәйкес, бала

жасына қарамастан, өзінің мүдделерін қозғайтын барлық мәселелер бойынша өз пікірін еркін білдіруге, сондай-ақ, кез келген сот немесе әкімшілік талқылау барысында тыңдатуға құқылы. Он жасқа толған баланың пікірі міндетті түрде ескеріледі. Баланың аты-жөнін, туған күнін, айын, жылын, жерін өзгерту үшін де оның келісімі қажет. Осы жерде айта кететін жағдай, егер бала асырап алушыларды өзінің туған әке-шешесі деп білсе, баланың мүддесін қорғау мақсатында арызданушылардың жазбаша өтініші негізінде баладан жауап алмайды. Асырап алушылар мен асырап алатын баланың жас арасы 16 жастан төмен болмауы тиіс, сот ерекше жағдайларда аталған мерзімді қысқарта алады.

Заңда аталған ереже тек ата-анасы бір аға-інілер мен апа-сіңілерге (қарындастарға) ғана қолданылатыны, ал кодекстің 1-бабы 1-тармағының 13) тармақшасына сәйкес, ата-анасы бір балалар жақын туыстар болып табылатыны белгіленбегендіктен, кодекстің 90-бабы, 2-тармағының ережесін қолданған жөн. Психологиялық даярлық бағдарлама-сының мазмұнына қойылатын талаптар, психологиялық даярлық жөніндегі қызметті ұйымдастыру тәртібі және осындай даярлықтан өткені туралы сертификаттың нысаны «Қазақстан Республикасының аумағында тұрақты тұратын, жетім балаларды, ата-аналарының қамқорлығынсыз қалған балаларды өз отбасына тәрбиелеуге қабылдауға тілек білдіргенде қойылады.

Бала асырап алу туралы шешім шығару кезінде соттар бала асырап алушының, сондай-ақ, онымен бірге тұратын отбасы мүшелерінің адамгершілік және басқа да жеке қасиеттерін материалдық, тұрғын үй жағдайларын тексеріп, ескеруі керек.

БИЛЕРГЕ СЕНІМ АРТЫП КЕЛЕДІ

Байзақ аудандық сотында билердің жұмысын жандандыру, тиімділігін арттыру мақсатында кездесу өтті. Басқосуға Байзақ аудандық сотының төрағасы Е.Тілеубеков, Жамбыл облыстық билер кеңесінің төрағасы О.Есіркепов, облыстық билер кеңесі төрағасының орынбасары Т.Жұмабеков және аудандық билер кеңесі мүшелері қатысты.

Іс-шараны Жамбыл облыстық билер кеңесінің төрағасы О.Есіркепов ашып, ҚР Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев

2020 жылдың қыркүйек айының басында жасаған жолдауында медиация институтын жандандыру мәселесін айрық-

ша атап өткендігі туралы айтып, облыстық билер кеңесі жұмысының нәтижесі жайлы мәлімдеді.

Сонымен қатар, билер кеңесі жұмысының мақсаты сотқа дейін және сотта тараптарды татуластыру арқылы соттардың жүктемесін азайту екендігін айтты. Сондай-ақ, олардың жұмысын түбегейлі жақсарту, жандандыру мақсатында қосымша артықшылық ретінде заңнамамен «медиатор» ұғымының орнына

«медиатор-би» ұғымы енгізілген жағдайда билер кеңесінің жұмыс қарқыны үдей түсетініне сенім білдірді және бұл жөнінде құзырлы органға ұсыныс жолдағандығы хақында айтты.

Е.Тілеубеков қазіргі таңда аудандық соттың аудандық би-

лер кеңесімен бірлесе қоян-қолтық жұмыс жасап жатқандығы жөнінде әңгімелеп, өткен жылы және биыл жыл басынан бергі атқарылған жұмыстың статистикасымен таныстырды. Сонымен қатар бұқаралық ақпарат құралдарында аталған тақырыпқа

әдістерді қолдана отырып жұмысты жүргізуді билер кеңесі мүшелерінің алдына мақсат етіп қойды.

Байзақ аудандық сотының баспасөз қызметі
ЖАМБЫЛ ОБЛЫСЫ

ӘЛЕМДІ КІТАП ОҚЫҒАНДАР БАСҚАРАДЫ

Соңғы жылдары қоғамның кітап оқуға деген ынтасының төмендегені байқалады. Әсіресе, балалардың әдеби кітаптан гөрі гаджеттерге, әлеуметтік желілерге уақыт бөлетіні рас. Осы мәселеге алаңдап, жастардың кітап оқуға құлшынын арттыру, жалпы елде кітап оқу дағдысын жандандыру мақсатында «Шұғыла» қоры мен «Дария» даму орталығының ұйымдастыруымен елімізде «Тұлға болам» кітап оқу сайысы биыл үшінші жыл қатарынан ұйымдастырылып отыр.

Сайысқа қатысу үшін 10 наурыздан 9 сәуірге дейін арнайы сайтқа тіркелу керек. Осы аралықта кітап оқып, оны қаншалықты меңгергенін дәлелдей алғандардың Стамбұлға саяхат, MacBook, iPad, Apple Watch және басқа да бағалы сыйлықтар ұтып алуына мүмкіндік бар.

Жалпы, кітап оқу сайысы Білім және ғылым министрлігінің Мектепке дейінгі және орта білім беру комитетінің «Оқуға құштар мектеп» жобасы аясында өтеді. Сондай-ақ, «Тұлға болам» атты кітап оқу сайысы республикалық ғылыми-педагогикалық кітапханасының және демеушілердің қолдауымен өтуде. Сайысқа барлығы 4 оқушылар тобы және 1 ересектер тобы қатысады. Әр топтың кітабы және жүлдесі бөлек. Сайысқа қатысушылар қазақ классиктері

мен әлем классиктері кітабын оқып жарысады. Қатысушылар 3 кезеңде 3 кітапты оқып бітіруге тиіс. Әр кезеннің соңында кітап бойынша онлайн-тест өтеді. Осыған дейінгі өткен сайыстарда 100 мыңдай сайыскер тіркелсе, ұйымдастырушылар енді аталмыш шараның аясын кеңейтіп, қатысушылар санын еселеп көтеруді мақсат етіп отыр.

«Dacomotors» ЖШС құрылтайшысы Сырымбек Тау: «Джон Карнеги әлемде 3200 кітапхана ашқан. Халықты кітап оқуға үндей отырып АҚШ-тың дамуына, өркениетіне үлкен үлес қосқан. Біздің де мақсатымыз – кітап оқуды жандандыра отырып елімізде саналы, білімді ұрпақ қалыптастыру. Бұл бастамамыздың нәтижесін осы шараға қатысушылардың саны миллионға жеткенде көре аламыз деп ойлаймын. Осы уақытқа дейін әлемді кітап оқыған адамдар басқарды. Кітап оқыған адамның сана-сезімі жүйрік, ойы озық болатынын дәлелдей отырып, сондай адамдарды қоғамымызда қалыптастыра алсақ

мақсатымыздың орындалғаны. Сондықтан шараның ауқымын кеңейтуге тырысып жатырмыз. Былтыр екінші сайысымызға 108 мың адам қатысқан екен. Биыл кеңінен насихаттау арқылы қатысушылар санын көбейтуді ойлап отырмыз. Сайтымыз арқылы республикамыздың кез келген өңірінен қалаған адам қатыса алады. Бір айда бір кітап береміз, оқып біз дайындаған сұрақтарға белгіленген уақытта тез әрі нақты жауап беріп үлгерсе болғаны» дейді.

Өткен маусымның бас жүлдегеріне Нұр-Сұлтан қаласынан 1 бөлмелі пәтер берілгенін, биыл да жүлде қоры қомақты екенін ескерсек, ұйымдастырушылардың бұл шараға жанын салып кіріскенін байқаймыз.

«Дария» даму орталығы директорының орынбасары Бақытжан Асқаров атап өткендей, сайысқа қатысу тегін. Ол үшін алдымен tulgabolam.kz сайтында тіркелу керек. Қатысушылардың жасына да шектеу қойылмайды.

Қуаныш ЕРМЕКОВА

РЕФОРМА

ӘКІМШІЛІК АЙЫППҰЛ - ТАРАПТАРДЫ ТӨРТІПКЕ КЕЛТІРЕТІН ЖАҢА ҚҰРАЛ

Әкімшілік әділет институты – қазақстандық соттың дамуына ғана емес, құқықтық саланы жаңғыртуға ықпал еткен маңызды бастама. Бізге таңсық көрінгенімен бұл жүйе Еуропа елдерінде жарты ғасырдан аса уақыттан бері тиімді жүзеге асырылып келеді.

Әкімшілік әділет жұмыс істейтін елде билік пен халық арасында тығыз байланыс орнап, мемлекеттік қызмет азаматтардың талабы мен сұранысына сай қалыптасатынын Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев дұрыс аңғарған. Содан болар Президент «Сындарлы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі» атты жолдауында әлем мойындаған әділет институты туралы «Теңсіздіктерді болдырмау мақсатында дауларды шешудің ерекше тетігі ретінде әкімшілік әділет құрылымын енгізу

қажет», – дей келе, жаңа институтты жандандыруды құзырлы орындарға қатаң тапсырған болатын.

Мемлекеттік қызметтің сапасын көтеруге, азаматтардың мемлекеттік қызметті жандандыруға ынта танытуына бастамашы болған институт аясында Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексі қабылданып, елімізде жаңа әкімшілік соттар жұмысына кірісті. Міне содан бергі сегіз айда жаңа әкімшілік соттардың ортақ тәжірибесі қалыптасып, ел ішінде танымалдығы арта түсті. Әсіресе, еуропа елдеріндегі әкімшілік

әділет институтының бай тәжірибесі біздің жұмысымызды бір арнаға түсіруге, біліктілігімізді көтеруге көмектесті. Бүгінде әкімшілік сот ісін жүргізу мамандандырылған аудандық және оларға тенестірілген әкімшілік соттарға жүктелген. Бұған қоса азаматтар өзінің тұрғылықты жеріндегі аудандық соттарға да жүгіне алады.

Бүгінде жаңа әкімшілік соттар әкімшілік талап арыздарды белсенді қарауда. Жұмысын енді бастағанына қарамастан әкімшілік соттарға түскен талап арыздар аз емес. Олардың мазмұнына қарап азаматтардың сот орындаушылар әрекетіне (әрекетсіздігіне), мемлекеттік сатып алу саласына, жер және салық дауларына байланысты жиі шағымданатынын байқауға болады.

АЛАЯҚТЫҚ АЗАЙМАЙ ОТЫР

йын алаяқтардың әдіс-тәсілі де түрлене түсті. Қылмыскерлер енді туристік, банк және басқа да салалардан қармақтарына түсетін аңқау жандарды іздеуде. Осыны ескерген Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттік» атты жолдауында жеке меншік құқығын қорғауды еліміздің басты басымдығы ретінде белгілеген болатын. Сонымен қатар, Жоғарғы Сот та алаяқтық бойынша қылмыстық заңнаманы қолдану жөніндегі бірыңғай сот практикасын қалыптастырды. Бұл соттардың қылмыстық істерді зерделеуде кателікке жол бермеуіне ықпалын тигізеді.

Алаяқтарға белгіленетін жаза Қылмыстық кодексте көрсетілген. Заңнаманың 190-бабының 1-бөлігіне сәйкес алаяқтық, яғни, бөтеннің мүлкін жымқыру немесе алдау немесе сенімді теріс пайдалану жолымен бөтен мүлікке құқықты иемденген жандардың мүлкі тәркіленіп, бір мың айлық есептік көрсеткішке дейінгі мөлшерде айыппұл салу не сол мөлшерде түзеу жұмыстарына не алты жүз сағатқа дейінгі мерзімге қоғамдық жұмыстарға тарту не екі жылға дейінгі мерзімге бас бостандығын шектеу не сол мерзімге бас

бостандығынан айыру жазасы қарастырылған. Бұл қылмысты жалғыз жасайтын қылмыскерлер жазасы. Ал алаяқтықты бірнеше адам алдын ала ақылдасып жасаса, азамат өзінің қызметтік бабын пайдалана отырып жасаса; алаяқтық мемлекеттік сатып алу саласында жасалса жаза жоғарыдағыдан қатал. Мұндай қылмысы дәлелденген жандардың мүлкі тәркіленіп, белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан үш жылға дейінгі мерзімге айыра отырып немесе

Тәуелсіздік жылдарында сот жүйесі бірнеше күрделі реформаны іске асырды. Оның ішінде ең үлкені – бұрынғы арбитраждық соттардың юрисдикциялық соттарға ауысуы, яғни, салалық, мамандандырылған соттардың құрылуы. Сот пен судья мәртебесі конституциялық заңдармен белгіленеді.

СОТ ЖҰМЫСЫ ҮКІМНІҢ САПАСЫНА ҚАРАП БАҒАЛАНАДЫ

Қазіргі уақытта соттар үшін сот төрелігін жүзеге асыру сапасын жақсарту бойынша барлық жағдай қарастырылған. Яғни, кадр мәселесі реттелді. Былтыр әкімшілік сот төрелігі енгізілді, қылмыстық заңдар тұрақты түрде ізгілендірілуде, электронды сот төрелігі барынша жетілдірілді, сот жүйесінің бюджетін қалыптастырудың жаңа тәртібі өз шешімін тапты. Бұдан бөлек, сот актілерінің сапасын жақсарту үшін сот процесін оңтайландыру, бюрократияны азайту, электронды сот ісін жүргізу бағытында атқарылған жұмыстардың өзі бір төбе.

Бүгінгі таңда қылмыстық процесте құқық қорғау органы, прокуратура, сот арасындағы өкілеттіктің және жауапкершіліктің аражігі ажыратылып, үш буынды модельді енгізу бастамасы іске асырылуда. Бұл модельді құру қылмысты тез ашу, қылмыс жасаған адамдарды қылмыстық жауаптылыққа тарту және әділ сот талқысын жүргізу, азаматтар құқығын қорғау бойынша кепілдікті арттыру мақсатында қылмыстық іс жүргізу заңнамасын тиімді қолдануды көздейді. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне құқық қорғау органдары, прокуратура және сот арасында өкілеттіктердің және жауапкершілік аясының аражігін ажырата отырып, үш буынды модельді ендіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заңы қабылданып, Қылмыстық-процестік кодексе, Қылмыстық кодекске өзгерістер мен толықтырулар енгізілді.

Республика соттары жаһандық сот төрелігі саласындағы әлемдік үрдістер мен жаңашылдықтарды үнемі талқылап отырады. Бүгінде ауыр және аса ауыр қылмыстар бойынша ақтау үкімінің үлесі 8 есеге артты. Қылмыстық заңнамалардың репрессивтілігі төмендетіліп, экономикалық қылмысқа жаза тағайындау кезінде ұстанымдардың өзгеруі, бас бостандығынан айыруға баламалы шараларды кеңінен қолдану, жазалаудың жаңа түрі ретінде еселеп айыппұлдар енгізу іске асты.

Мемлекеттік органдармен бір алаңда құқығын қорғауға мүмкіндік алған азаматтар бұл бастаманың артықшылығын тәжірибе жүзінде біліп отыр. Соның ішінде әкімшілік соттардағы ақша өндіріп алу тетігі – сот процесіне қатысушыларды төртіпке келтіретін жаңа құрал саналады. Бұл тетік мемлекеттік органдар мен жергілікті атқарушы орган қызметкерлерін катесін түзеуге, өзіне жүктелген талапты мінсіз орындауына көмектеседі.

Процестік мәжбүрлеу шарасы ретінде қолданылатын ақшалай өндіріп алу тетігін жан-жақты түсіндіріп, насихаттай беру керек. Өйткені, заңды дұрыс түсінбеген, жауаптылығы төмен жандардың ақшалай өндіріп алу тетігін елең қылмайтынын байқадық. Мұндайда соттың ұйғарымын орындамағандарға ақшалай өндіріп алу қайталап қолданылады. Қолданылған ақшалай өндіріп алу соммасы республикалық бюджет пайдасына өндіріледі. Осы орайда, жауапкер мемлекеттік органның сот талаптарын дәлелсіз себептермен орындамауы сотқа деген құрметтің төмендігін көрсетсе керек.

Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексінің 127-бабында ақшалай өндіріп алу тәртібі дәйектелген. Осы баптын 1-3 баптарында айқындалғандай ақшалай өндіріп алу жеке тұлғаға, лауазымды адамға, заңды тұлғаға не оның өкіліне он айлық есептік көрсеткіштен бастап 100 АЕК-ке дейінгі мөлшерде қолданылады. Сот процестік құқықтарды теріс пайдаланатын немесе процестік міндеттерді орындамайтын тұлғаға, оның ішінде сот белгілеген мерзімді дәлелсіз себептермен бұза отырып дәлелдер ұсынғандарды, егер бұл әрекет істің созылуына түрткі болса 10 АЕК мөлшерінде ақшалай өндіріп алуды қолдануға құқылы.

Міне осы жаңашылдықтың бәрі әкімшілік әділет институтының беделін көтеруге, халықтың «еститін мемлекет» идеясын қолдауына тікелей әсер етері анық.

Мақсат САДЫҚОВ,
Алматы облыстық
№2 мамандандырылған
ауданаралық әкімшілік
сотының судьясы

4000 АЕК дейінгі мөлшерде айыппұл салуға не сол мөлшерде түзеу жұмыстарына не бір мың сағатқа дейінгі мерзімге қоғамдық жұмыстарға тартуға не төрт жылға дейінгі мерзімге бас бостандығын шектеуге не сол мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.

Азаматтар күнделікті өмірден көріп, біліп отырғандай қазір бірнеше адамды алдайтын, ірі мөлшерде залал келтіріп, жеңіл ақша үшін бірнеше рет заңсыздыққа баратындар қатары қалың. Ал осы заңсыздықты қылмыстық топ жасаса және аса ірі мөлшерде жасаса мүлкі тәркіленіп, белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан өмір бойына айыра отырып немесе онсыз, бес жылдан он жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.

Әрине, қылмыскерлердің өз әрекетіне қарай жазасын алғаны дұрыс. Бірақ алаяқтар өзіне берілген жазаны өтегенімен, жәбірленушілердің өз қаржысын қайтарып алуы сирек. Өйткені, алаяқтар табысын жасырын ұстап, мүлкін туыстарының атына рәсімеуді жөн көреді. Мұндай жағдай қарапайым халықтың алаяққа берген қаржысының қайтуына кедергісін келтіреді. Сондықтан алдағы уақытта жәбірленушілердің ақшасын өндірудің жанаша әдісі енгізілсе, нұр үстіне нұр болар еді.

А.ТІЛЕПОВА,
Алматы қаласы
Жетісу аудандық
№2 сотының судьясы

МӘМІЛЕ

СОТҚА ДЕЙІНГІ ХАТТАМА

Азаматтық сот өндірісінде бітімгершілік рәсімдерді жүзеге асыратын судьяның көмегімен дауды реттеу рәсімі жолға қойылған.

«ҚР Кейбір заңнамалық актілеріне азаматтық процестік заңнаманы жетілдіру және дауларды соттан тыс және сотқа дейінгі реттеу институттарын дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заңы аясында татуласу рәсімдеріне қатысты жаңа нормалар енгізілді. Аталған заңға сәйкес, Азаматтық процестік кодексіне «сотқа дейінгі хаттама» ұғымы енгізілді.

Татуластырушы судья соттың қарауына жатпайтын талап қоюларды уақытында қайтарып немесе қабылдаудан бас тартады. Бұл әрекеттер АПК-нің 151, 152-бабымен реттеліп, судья бес жұмыс күні ішінде процестік шешім қабылдауы тиіс. Судья оңайлатылған (жазбаша) іс жүргізу тәртібімен немесе жалпы тәртіппен қаралатын талап қоюлар бойынша, тараптарды шақыру қағазын сотқа дейінгі хаттама нысанымен бірге жолдауы қажет.

Сотқа дейінгі хаттамаға сай сот тараптарға татуласу рәсіміне қатысуға шақыру жіберіп, тараптарды бітімге келтіруге ықпал ету үшін шаралар қабылдайды.

Шақыруда сотқа талап қоюдың түскені, тараптарға бітімгершілік келісім, медиация, партисипативтік рәсім аясында дауды шешудің тиімділігі, Азаматтық-процестік кодекстің 73-бабының 1 және 2-бөліктеріне сәйкес дәлелдемелерді өзара ашу және ұсыну құқығын түсіндіреді.

Тараптар іс қозғалғанға дейін сотқа дейінгі реттеу хаттамасын жасау арқылы қарым-қатынастарын сақтап, моральдық және материалдық шығындарын азайта алады. Дауды (жанжалды) реттеу келісімі жазбаша түрде жүргізіліп, тараптар қол қояды. Келісімді көрсетілген мерзім мен тәртіпте

ерікті түрде орындау керек.

Судья сотқа дейінгі хаттама бойынша бірінші талап қоюды қабылдауда құқықтық кедергілер болған кезде талап қоюды қабылдаудан бас тарту немесе қайтару туралы ұйғарым шығарады. Азаматтық іс қозғалған кезден бастап келесі күннен кешіктірмей, тараптарға талап қоюды қабылдау үшін негіз болған жағдайда сотқа талап қоюдың келіп түскені туралы хабарлайды. Сотқа дейінгі хаттаманы жасаудың тиімділігін түсіндіріп, тараптарға татуластыру рәсіміне қатысуға арналған келісімді жібереді. Бұл ретте бірнеше әңгімелесулер өткізілуі мүмкін екені ескеріле отырып, татуластыру рәсімі үшін 10 жұмыс күнінің, сотқа дейінгі хаттама жасалған кезде 15 жұмыс күні ішінде әңгімелесу күні тағайындалуы тиіс.

Егер тараптар 10 жұмыс күні ішінде сотқа дейінгі хаттама жасамай, татуластыру рәсімдері арқылы келісімді бекіту бойынша өтініш жасаса, азаматтық іс қозғау, сот талқылауына дайындау туралы ұйғарым шығарады.

Тараптар сотқа дейінгі хаттаманы жасай отырып татуласқан жағдайда, судья келісім шарттарының заңға сәйкестігін және алдын ала сот отырысында үшінші тұлғалардың құқықтары бұзылмауын тексеріп, оны бекіту, іс бойынша іс жүргізуді тоқтату туралы ұйғарым шығарады.

Тараптар келмеген жағдайда немесе татуластыру рәсіміне қатысудан бас тартса, татуластыру рәсімінің сәтсіздігін анықтамалық парақта көрсете отырып, қайта бөлу үшін 10 жұмыс күні өткенге дейін талап қоюды сот кеңсесіне береді.

15 жұмыс күннің ішінде сотқа дейінгі хаттама жасалып, тараптар ондағы талаптарды орындамай, татуласу рәсімі нәтижесіз болса, судья талап қоюды сот кеңсесіне қайта бөлу үшін өткізу керек. Бұл – қоғамдағы татуласу тетіктерін дамытуға бағытталған қадамның бірі.

Эльдар РЫСҚҰЛОВ,
Жаңақорған аудандық сотының судьясы
ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫ

ПІКІР

ҚҰҚЫҚТЫҚ САУАТ МАҢЫЗДЫ!

Азаматтар қарапайым құқықтық әліппені меңгеріп, өз құқығы мен мүддесін қорғай алған жағдайда елде өзара келісім мен тұрақтылық орнайды. Көп жағдайда азаматтарымыз өзінің құқығын білмегендіктен опық жеп жатады.

Құқықтық білім мектеп қабырғасындағы сауат ашу сабақтарынан бастау алуы керек. Білім ордаларында Ата Заңның кепілдіктерін түсініп, түйсініп өскен, қоғам дамуындағы азаматтық ұстанымның ықпалын ұғынып ер жеткен ұрпақтың жаңа заңдарды даярлау ісіне де шетін қарап, бейжайлық танытпайтыны түсінікті. Құқықтық құжаттарды тәжірибеде сынап, оны мен солын ажыратуда да тек осындай елдегі жағдайға есті көзбен қарайтындардың көмегі көп. Әсіресе, сот барысында өз құқығын білмей отырған азамат көкейіндегісін дәлелдей алмай, сот ісіне де күмәнмен қарап, шатасып жатады.

Осы ретте «Азаматтық-процестік кодекске соттар жұмысының заманауи форматтарын ендіру, артық сот рәсімдері мен шығындарын қысқарту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заңы қоғам тарапынан үлкен қызығушылық тудырғанын айта кетуіміз керек. Бұл заңдағы үлкен өзгеріс – судья құзыретіне байланысты. Бұрынғы сот отырыстарына қатысқан тараптар, әсіресе, заңгерлер мен адвокаттар істі қарауда судья қызметіне, қазының белсенділігінің төмендігіне көңілі толмайтын. Себебі, заңға сәйкес, судьяның тараптарға жол сілтеп, бағыт беруіне, істің олқы тартқан тұстарын толтыруға заңдық мүмкіндігі жоқ еді. Ол кезде тіпті судьяның бір тараптан екінші тарапқа көбірек сауал

қоюы сын садағына ілінетін. Жалпы алғанда, судья құзыретіне қатысты қалыптасқан ахуал тараптарға ғана емес, қазылардың өзіне де қолайлы болмады.

Әділдік орнатады, ақ пен қараны анықтайды деп үміт артқан судьяның тараптар ұсынған дәлел мен дәйек ырғағынан шыға алмауы, әрине, қоғамның да теріс көзқарасын қалыптастырғаны даусыз. Міне, сондықтан да сот саласына бұл мәселені шешу өзекті болды. Жаңа заңнама – көпшілік пікірін ескере отырып дайындалған маңызды құжат. Азаматтық-процестік кодекске өзгеріс енгізілген соң, енді соттар бұрынғыдай іс бойынша тараптар ұсынған дәлелдермен шектеліп қалмайтын болды. Сонымен қатар, тараптардың өтінішхаты бойынша ғана емес, қазір өз бастамасымен қосымша материалдарды алуға, жинауға жәрдем көрсете алады. Соттың іске қатысатын адамдарға құқықтары мен міндеттерін түсіндіруі, процестік әрекеттерді жасаудың немесе жасамаудың салдары туралы ескертуі, олардың құқықтық позициялары мен дәлелдемелерін нақтылауы, олармен істің мән-жайын талқылауы кодексте нақты көрініс тапты. Мұндағы ерекше атап өтетін тағы бір өзгеріс – судьяның өзі шығарған шешімді түсіндіруіне қатысты. Бұл халықтың соттарға деген сенімін арттыра түсті.

Руслан ЖАМАЛБЕКОВ,
Алматы қаласы әкімшілік құқықбұзушылықтар жөніндегі мамандандырылған ауданаралық сотының судьясы

МЕДИАЦИЯ

ТҰРАҚТЫЛЫҚ ПЕН КЕЛІСІМ КЕПІЛІ

Медиация – дауды жеңілген тарап болмайтындай етіп реттеуге мүмкіндік береді. Медиация құқықтық дауларды реттеудің дербес тәсілі ретінде бейтарап делдалдың (медиатордың) қатысуымен келіссөздердің ерекше түрде ұйымдастырылған рәсімін білдіреді, ол тараптарға құқықтық дауды реттеу шарттарын талқылауға және өзара тиімді шешім қабылдауға жәрдемдеседі.

Медиацияның қолданылу саласы жеке және заңды тұлғалар қатысатын азаматтық, еңбек, отбасылық және өзге де құқықтық қатынастардан туындайтын, сондай-ақ, онша ауыр емес және ауырлығы орташа қылмыстар туралы, қылмыстық теріс қылықтар туралы істер бойынша қылмыстық сот ісін жүргізу

барысында қаралатын даулар және атқарушылық іс жүргізуді орындау кезінде туындайтын қатынастар болып табылады.

Қазіргі уақытта сот органдарында дауды медиация тәртібімен реттеу туралы келісімдер кеңінен қолданылады, оларды кейіннен сот бекітеді.

Татуластыру рәсімдерінің басты мақсаты – екі тарапты қанағаттандыратын және жанжал деңгейін төмендететін өзара тиімді және бейбіт келісімге қол жеткізу.

А.КАИМОЛДАЕВА,
Хромтау аудандық сотының бас маманы
АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫ

КОДЕКС

ТАЛАП ҚОЮДЫ ҚАБЫЛДАУ
ҚАҒИДАЛАРЫ

Азаматтық-процестік кодекстің 150-бабына «Талап қоюды қабылдау» бойынша өзгерістер енгізілді. Бұл өзгерістер негізінде қазіргі таңда азаматтық істерді қарайтын соттар талап қою келіп түскен күннен бастап, бес жұмыс күні ішінде оны соттың іс жүргізуіне қабылдау туралы мәселені шешеді.

Талап қою шағымы түскен күннен бастап, судья тараптарға талап қоюдың түскені туралы хабарлама жолдап, сотта істі қозғағанға дейінгі хаттаманы әзірлей отырып, татуласу рәсімдеріне қатысуға шақырады. Сонымен бірге, хабарламада тараптар дауды шешу үшін татуласу келісiмiн, медиация келісiмiн жасауға, партисипативтік рәсім тәртібімен реттеуге болатыны жөнінде, тараптардың және іске қатысушы басқа адамдардың өз талаптарының негізi ретiнде сiлтеме жасауға ниеттенген дәлелдемелердi ашу, ұсыну және алмасу туралы іс-әрекеттерiн көрсететiн сотқа дейiнгi хаттама жасауға, оларды іс-сота қаралған жағдайда пайдалануға құқығы бар екені түсіндіріледі.

Сотқа дейінгі хаттаманы әзірлеу және татуластыру рәсіміне қатысу қарым-қатынастарды сақтауға, моральдық және материалдық шығындарды барынша азайтуға, дәлелдемелермен алмасуға, сот талқы-

лауының күтілетін нәтижесін болжауға, дау бойынша ымыраға келуге және дауды сотсыз шешуге мүмкіндік береді.

Татуласу рәсімдері жүргізілген кезде, тараптар татуластыру рәсімдері шеңберінде келісімді бекіту туралы өтініш берген жағдайда немесе татуластыру рәсімдерін өткізуден бас тартса, талап қоюды қабылдау ол келіп түскен күннен бастап он жұмыс күні ішінде жүзеге асырылады.

Сотқа дейінгі хаттаманы жасаудың артықшылықтары тараптар талап қоюды сот талқылауына қабылдау сатысында талап қоюдың негізділігі, дәлелдемелердің жеткіліктілігін біле тұра, дауды тез арада бейбіт шешуге ықпал етеді.

Егер тараптар талап қоюды сот қабылдағанға дейін татуласпаса, талап қою сот өндірісіне қабылданып, азаматтық іс қозғалып, судья тараптарды татуластыру шараларын қабылдайтынын, дауды шешуге жәрдемдесетінін ескеру қажет. Сот процестің барлық сатыларында дауды, яғни бітімгершілікті қабылдау рәсімдерін АПК-нің 17-тарауында көзделген қағидалар бойынша жүзеге асырады.

А.ТЕБЕРИКОВА,
Таскала аудандық сотының судьясы
БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ

ПРОБАЦИЯ

ЖАЗАСЫН ӨТЕУШІЛЕР
ӨЗ БИЗНЕСІН АШПАҚ

Түркістан облысы Сарыағаш аудандық пробация қызметі мен аудан әкімдігінің халықты жұмыспен қамту орталығының ұйымдастыруымен пробация қызметі бөлімінің есебінде тұрған азаматтарға арналған «Бос жұмыс орындары» жәрменкесі өткізілді. Шараға Сарыағаш аудандық пробация қызметі бөлімінің есебінде тұрған 23 сотталған азамат қатысып, оның ішінде жетеуі өзінің жеке кәсібін ашуға ниетті екенін білдірді. Ал, тоғыз сотталған азамат тұрақты жұмысқа орналасу үшін құжаттарын тапсырды. Қалған азаматтар қысқа мерзімді оқу мен жеке кәсіп ашу бойынша мамандардан кеңес алды.

–Жұмыспен қамтудың белсенді қатысады деген сенімдемін, – деді Сарыағаш аудандық пробация қызметі бөлімінің бастығы, әділет майоры Қуандық Сартаев. Нәтижесінде есепте тұрған 7 азамат «Бизнес бастау» оқу курсы аясында кәсіпкерлік негіздеріне оқуға ниет білдіріп, өтінім берді. Ал есептегі 9 азамат тұрақты жұмысқа орналасуға ниет білдіріп, өтінім тапсырды. Белгілеген квоталық жұмыс орындарына тіркеуге қойылды. Жаза басып, қоғамда қайтадан орнын тапқысы келген сотталған азаматтар үшін бұл үлкен мүмкіндік. Сол себепті пробация қызметінің қызметкерлері бұл шараға аудандағы кәсіпкерлер, жұмыс беруші мекеме басшылары болашақта белсенді қатысады деген сенімдемін, – деді Сарыағаш аудандық пробация қызметі бөлімінің бастығы, әділет майоры Қуандық Сартаев.

Сарыағаш аудандық сотының 2021 жылғы үкімімен ҚР ҚК-нің 191-бабы 2-бөлігімен 3 жыл 6 ай бас бостандығын шектеу жазасына кесілген Е.Құдабаев аудандық орталық ауруханаға квотален бөлінген тұрақты жұмысқа орналасуға ниет білдіріп, өтінім тапсырды.

– Әрине, мен өзімнің жасаған қателігіме қатты өкінемін. Қандай қылмыс болса да, оның жазасы ауыр болатынын түсіндім. Себебі, менің жасаған қылмысым өміріме өшпес таңба қалдырды. Өзім қалаған жұмысқа орналаса алмаймын. Жастарға айтарым, мен секілді қателікке бой алдырып, өмірді өкінішпен өткізбейдер дегім келеді, – деді пробация қызметінің есебінде тұрған Е.Құдабаев.

Р.НАРБЕК
ТҮРКІСТАН ОБЛЫСЫ

МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТ

ТАЛАП КҮШЕЙДІ

Соңғы жылдары мемлекеттік қызметшілерге қойылатын талап күшейді. Жеке адамдар арасында болса да, мемлекеттер арасында болса да, кез келген қарым-қатынас әдеп шеңберінен аспаса ғана тиімді әрі нәтижелі болмақ. Әсіресе, мемлекеттік қызметкерлердің жүріс-тұрысы мен сөйлеу мәнері адамдардың мемлекетке, ұлтқа деген көзқарасын қалыптастыруға ықпал ететіні сөзсіз.

Әдеп кодексі – халықтың мемлекеттік органдарға сенімін нығайтуға, мемлекеттік қызметте өзара қарым-қатынастың жоғары мәдениетін қалыптастыруға және мемлекеттік қызметшілердің әдепсіз мінез-құлық жағдайларының алдын алуға бағытталған. Мемлекеттік қызметшінің бет-бейнесі мен этикасына айрықша көңіл бөлінуінің астарында оның іскерлігі ғана емес, айнала-сындағыларға деген құрметі мен ізеті де сараланады.

Кодексте қойылатын негізгі талаптар, қызметтен тыс және қызметтік қарым-қатынастағы, көпшілік алдында, оның ішінде БАҚ-та сөз сөйлеуіне байланысты мінез-құлық стандарттары нақты көрсетілген.

Мемлекеттік қызметшінің жалпы мінез-қылығына қойылатын талаптарда халықтың бірлігі мен елдегі ұлтаралық келісімді нығайтуы, адал, әділ, қарапайым болуы, үнемі біліктілігін арттыруы, шектеулерді қатаң сақтауы, қоғам тарапынан сынға ілікпеуі, шындыққа сәйкес келмейтін мәліметтерді таратпауы, іскерлік әдепті сақтауы, мемлекеттің мүлкін, автокөлік құралдарын қоса алғанда тек қызметтік мақсатта пайдалануы тиіс деп нақты белгіленген.

Айнұр АЛИМАНОВА,
Қарақия аудандық сотының бас маманы
МАҢҒЫСТАУ ОБЛЫСЫ

ЖИЫН

АРДАГЕРЛЕР КӨПКЕ ҮЛГІ

Алматы қаласы Медеу ауданы әкімдігінде Алматы қалалық Ардагерлер кеңесі президиумының күн тәртібіндегі «Медеу аудандық Ардагерлер кеңесінің тұрғылықты жері бойынша ардагерлер ұйымдарымен жұмысы туралы» көшпелі отырысы өтті. Шараға Алматы қалалық Ардагерлер кеңесінің төрағасы Ахан Бижанов, Медеу ауданы әкімінің міндетін атқарушы Берік Солтанбаев және президиум мүшелері қатысты.

Жиында Медеу аудандық Ардагерлер кеңесінің төрағасы Бақтияр Камалов баяндама жасап, округтік, бастауыш ардагерлер ұйымдарының атқарған жұмыстары туралы баяндап берді. Сонымен қатар, баяндамашы аудандық Ардагерлер кеңесі жанынан «Жас ұрпақ» ақпараттық-ағартушылық патриоттық орталығы құрылып, көрнекті мемлекет, қоғам қайраткерлері Жұмабек Тәшенов пен Өзбекәлі Жәнібековтің өмір жолын

жастарға таныстыру мақсатында шаралар ұйымдастырылғанына да тоқталып кетті.

Жиын барысында қатысушылар мен ардагерлер өздерін мазалаған көкейтесті сауалдарын қойып, оған тұшымды жауаптарын алды. Шара соңында қалалық Ардагерлер кеңесі төрағасының орынбасары Серік Құрманғалиев аудандық Ардагерлер кеңесінің жұмысына ризашылығын білдірді.

Жиналыстан соң, қонақтар Медеу ауданы аумағында орналасқан Думан ықшамауданына барды. Оған 32-округтік ардагерлер ұйымының төрағасы Амангелді Шыңғожаев бастап барып, ондағы округтік және бастауыш ардагерлер ұйымдарының атқарып жатқан жұмыстарымен таныстырды. Бүгінгі таңда аталмыш аймақта салауатты өмір салтын ұстануда спорттық-кешендік шаралар жақсы жолға қойылғаны айтылды. Әсіресе, көленер иелерінің туындылары ерекше көзге түсті.

Қарттар мәселелеріне көмектесуде, оларды лайықты дәрежеде қамтамасыз етуде Медеу аудандық Ардагерлер кеңесі мен оның округтік және бастауыш ұйымдарының атқарып жатқан жұмыстары жетерлік. Сондай-ақ, атқарылған жұмыстардың оң нәтижесі көпшілікке үлгі болары анық.

Ж.ҚҰДАЙБЕРГЕН

***Суретте:** Алматы қалалық Ардагерлер кеңесінің төрағасы Ахан Бижанов, Медеу аудандық Ардагерлер кеңесінің төрағасы Бақтияр Камалов, 32-округтік ардагерлер ұйымының төрағасы Амангелді Шыңғожаев (оңнан солға қарай)*

«Лисаков қаласы әкімдігінің сәулет және қала құрылысы бөлімі» мемлекеттік мекемесінде 2022 жылғы 2 тоқсанға жеке және заңды тұлғалардың өкілдерін қабылдау кестесі					
Мемлекеттік органның атауы	Азаматтардың қабылдауын жүргізетін тұлғаның Т.А.Ә.	Азаматтардың қабылдауын жүргізетін тұлғаның лауазымы	Азаматтарды қабылдайтын күні мен уақыты	Мемлекеттік органның орналасқан жері, кабинеті	Байланыс телефоны
«Лисаков қаласы әкімдігінің сәулет және қала құрылысы бөлімі» мемлекеттік мекемесі	Патрикеева Надежда Николаевна	Басшы	Сейсенбі, бейсенбі сағат 9.00-ден 13.00-ге дейін	Лисаков қаласы, Мир көшесі, 31, №14 кабинет	3-45-21

«Лисаков қаласы әкімдігінің сәулет және қала құрылысы бөлімі» мемлекеттік мекемесінде қызметшілердің сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылығы және қызмет этикасының нормаларын бұзу фактілерін хабарлау үшін **3-45-21** сенім телефоны жұмыс істейді.

ӨРТУРА

9. «Ақтөбе қаласы, Алматы ауданы, Қарғалы тұрғын үй ауданы, Дружба көшесі, 39 үй, 1 пәтер мекенжайы бойынша тұратын Пихурова Полина Михайловна, Ақтөбе облысы, Ақтөбе қаласының тумасы, 1986 жылы 3 қаңтарда туған әкесі Михаил Александрович Пихуровты қайтыс болды деп жариялау туралы арызбен Ақтөбе қаласының №3 сотына жүгінді. Пихуров Михаил Александровичтің жүрген жері туралы мәліметті немесе басқа да ақпаратты білетін адамдарға жарияланым берілген күнінен бастап үш ай мерзімде Ақтөбе қаласының №3 сотына мына мекенжай бойынша: Ақтөбе қаласы, Қарғалы ауылы, Сотпаев көшесі, 50/б үй, байланыс телефондары: +7 (7132)985444, +7(7132)985446, эл.пошта: 040221@sud.kz ол туралы хабарлауды сұраймыз»

12. МЖС жобасына бастамашылық ету туралы хабарлама
«Қарағанды облысының денсаулық сақтау басқармасы» ММ денсаулық сақтау саласындағы төмендегі мемлекеттік-жеке меншік серіктестік жобалары туралы хабарлайды: 2015 жылғы 31 қазандағы ҚР «Мемлекеттік-жеке меншік серіктестік туралы» заңының 44-бабына сәйкес, мемлекеттік-жеке меншік серіктестік жобасына әлеуетті жеке серіктестің бастамашылық етуі туралы хабарлайды.
«Қарағанды қаласы және Қарағанды облысында гематология саласындағы күзиреттілік орталығының ашылуы» жобасы. Жобаны іске асыру кезеңі: 2022–2023 жж. МЖС жобасының алдын ала белгіленген мерзімі 10 жылды құрайды.
Қызмет түрі: медициналық қызмет. Бюджеттен төленетін болжалды төлемдер және (немесе) мемлекеттік қолдау шаралары: денсаулық сақтау мекемесінен орын беру. Өңірдегі тауарларға, жұмыстарға және қызметтерге нақты қажеттілігі: қан ауруы, соның ішінде онкогематологиялық патологиясы бар 2000-нан астам пациент диагностикалық көмекке және әрі қарайғы динамикалық бақылауға, сонымен қатар химиотерапия жүргізуге, жілік майын алмастыру отасын жасауға мұқтаж. Жобаның техникалық күрделі және (немесе) бірегей болуы: жатпайды.
Жеке меншік серіктестер МЖС-ке мынадай формалармен қатысады: 2015 жылғы 31 қазандағы ҚР «Мемлекеттік-жеке меншік серіктестік туралы» заңының 31-бабына сәйкес тікелей келіссөздер жүргізу. Жобаларды инвестордың қаржысы есебінен жүзеге асыру жоспарлануда. МЖС жоспарланған жобасын іске асыруға мүдделі әлеуетті жеке серіктестер баламалы ұсыныстарын бере алады. МЖС жоспарланған жобасын іске асыруға мүдделі әлеуетті жеке серіктестер баламалы ұсыныстарын хабарламада көрсетілген талаптарға сәйкес бере алады, сондай-ақ, жеке серіктесті анықтайтын тікелей келіссөздерге қатысу үшін ҚР ұлттық экономика министрінің м.а 2015 жылдың 25 қарашасындағы №725 «Мемлекеттік-жеке меншік серіктестік жобаларын жоспарлау мен жүзеге асырудың кейбір мәселелері туралы» бұйрығының 130-пунктінде көрсетілген ұсынымды бере алады. Әлеуетті жеке серіктес төмендегі жалпы біліктілік талаптарына сай болуы тиіс: 1) құқықтық қабілеті (заңды тұлғалар үшін) және азаматтық әрекет қабілеттілігі (жеке кәсіпкерлер үшін) болуы тиіс; 2) төлем қабілеттілігі бар, салық берешегі жоқ; 3) мемлекеттік-жеке меншік серіктестік келісімшарты бойынша міндеттемелерді орындауға қажетті қаржылық және (немесе) материалдық, және (немесе) еңбек ресурстары болуы тиіс; 4) банкроттық немесе тарту рәсімдері қолданылмауы, баланстық қалың тиісті негізгі қаржы құнының он пайызынан аспайтын мүлкіне тыйым салынбаған, ҚР заңнамасына сәйкес қаржылық-шаруашылық қызметі тоқтатылмаған болуы тиіс; 5) жосқары әлеуетті жеке серіктес ретінде тану жөніндегі заңды құшыне енген сот шешімі негізінде соңғы үш жылда жасалған мемлекеттік-жеке меншік серіктестік келісімшарттары бойынша міндеттерін орындамағаны және (немесе) толық орындамағаны үшін жауапқа тартылмаған болуы тиіс. «Қарағанды облысының денсаулық сақтау басқармасы» ММ баламалы ұсыныстарды осы хабарлама жарияланған күнінен бастап 30 күнтізбелік мерзім ішінде мына мекенжайда қабылдайды: «Қарағанды облысының денсаулық сақтау басқармасы» ММ, Әлиханов көшесі, 2. Тел.: +7(7212)559784.

ТАРАТУ

2. «Даныш и компания» ЖШС, БСН 200340018272, Заң газеті арқылы өзінің жойылғандығы туралы хабарлайды. Шағымдар хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай ішінде мына мекенжай бойынша хабарласыңыздар: Түркістан обл., Түркістан қ., Шағын ауд. №1, үй 4А, пәтер 16. Тел.87472060263,87056851972.

5. Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 47 үй, 3 пәтер, тел.: 247144, мекенжайында орналасқан «Ломбард Rich Brand» ЖШС, БСН 170640024051, өзінің ломбард ретіндегі қызметін тоқтататыны туралы хабарлайды. Талап-шағымдар осы хабарландыру жарияланған күннен бастап 2 ай мерзім ішінде қабылданады.

7. «Сапа» несие серіктестігі» ЖШС, БСН 121040015976, өзінің таратылатындығы туралы хабарлайды. Талап-шағымдар осы хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай мерзім ішінде мына мекенжайда қабылданады: Атырау облысы, Қызылқоға ауданы, Миялы ауылы,Т.Кенжеғалиев көшесі, 11 үй. Тел:87014224748

8. «Иманбай» ЖШС, БСН 070240016352, өзінің таратылатындығы туралы хабарлайды. Талап-шағымдар осы хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай мерзім ішінде мына мекенжайда қабылданады: Атырау облысы, Қызылқоға ауданы, Миялы ауылы, Т.Қарабалин көшесі, 56 үй. Тел:87014224748

11. «Талап несие серіктестігі» ЖШС,БСН 110940021304, өзінің таратылатындығы туралы хабарлайды. Талап-шағымдар осы хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай мерзім ішінде мына мекенжайда қабылданады: Атырау облысы, Қызылқоға ауданы, Миялы ауылы, А.Сабыров көшесі, 44 үй. Тел:87014224748

МҰРАГЕРЛІК

3. 16.10.2021 ж. қайтыс болған, Алматы облысы, Еңбекшіқазақ ауданы, Нұрлы ауылы мекенжайында тұрған Абдрахманова Айча Касымовнаның артынан мұралық іс ашылды. Мұрагерлер Алматы облысы, Еңбекшіқазақ ауданы, Шелек ауылы, Жібек жолы көшесі, 116А, Халық банктің бұрынғы ғимараты, 1 қабат мекенжайы бойынша нотариус Н.Т.Тұрғанға келуі қажет.

4. 12.01.2022 ж. қайтыс болған Чарибаев Нұрдәулет Рабиловичтің артынан мұралық іс ашылды. Мұрагерлер Алматы облысы, Еңбекшіқазақ ауданы, Есік қаласы, Марат Ысқақ көшесі, 76 мекенжайы бойынша Алматы облыстық нотариалдық округінің нотариусы Касымова Мадина Молдатаевнаға келуі қажет. Тел.: 87770251555.

6. 02.09.2021 ж. қайтыс болған Досмағанбетов Жақсылықтың артынан мұралық іс ашылды. Мұрагерлер Қызылорда қаласы, М.Әуезов көшесі, 33 үй, 1 пәтер мекенжайы бойынша нотариус А.А. Шадиеваға келуі қажет. Тел.: 87776623233, 87014133085.

ЖОҒАЛТУ

13. «Астро БТ» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің Астана қаласындағы филиалы, БСН 160341003329, орналасқан жері: Нұр-Сұлтан қаласы, Алматы ауданы, Жетіген көшесі, 39 үй, филиал Ережесінің түпнұсқасы жоғалғаны туралы хабарлап, осы хабарландыру жарияланған күннен бастап оны жарамсыз деп есептеуді сұрайды.

БАНКРОТТЫҚ

10. Алматы қаласы мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотының (мекенжайы: Алматы қаласы, Байзақов көшесі, 273б) 2022 жылғы 9 наурыздағы ұйғарымымен «Пекарня-Кондитерская «ECLAIR» ЖШС-нің, БСН 091040009755, банкроттығы туралы іс қозғалды.

ЖАРНАМА БӨЛІМІ:

Алматы қаласы
Тел.: 8(727) 292-43-43,

8 (708) 929-98-74

E-mail:
zanreklama@mail.ru
zanreklama.kz

ЖАРНАМА ҚАБЫЛДАЙТЫН ОРЫНДАР:

ЖК «Қандыбаева», Газеттерге, журналдарға және сайттарға хабарландыру қабылдау агенттігі: 8(727)327 30 92, тел/факс: 273 47 98, 8 707 895 21 99, 8 701 739 27 83, 8 705 185 75 73 www.gazetysaity.kz, e-mail: vsegazety@mail.ru Алматы қ., Абылай хан даң., 60, Мақатаев көш. қиылысы, 208 кеңсе.

«KAIIROS» ЖК, Алматы қаласы, Жібек жолы даңғылы, 55, Пушкин көшесімен қиылысы, «Алма» СО, 4 қабат, ресепшн, тел.: 271-49-39, 8707 705-92-22. E-mail: kaldybayeva@mail.ru. Барлық хабарландыруды What's app бойынша қабылдаймыз.

ЖК «Gold Capital» Нұр-Сұлтан қ., Абай көшесі, 78, 105-кеңсе. Тел.: 8 (7172) 52-02-11, 8(702)839-90-86.

«Sokrat-PV» Юридическое агенство» ЖШС, Павлодар қаласы, Крупская көшесі, 61, кеңсе 23.

Телефон: 87027159520; 87182221266 (жұмыс).

«Назар-1 Фирмасы» ЖШС («РУТА» ЖА), директоры Кривилова Татьяна Ивановна. Шымкент қ., Г.Ильяев көшесі, 47 (Шаймерденов қ. бұрышы) RBK банктің жанында, Тел.: 8 (7252) 53-40-48. WhatsApp : +7 705-705-31-31. E-mail: nazar.reklama@gmail.com

ЖК «TRade and service», Алматы қ., ш/а Жетісу-3, 55/133.

ЖК «Аюбаева», Қарағанды қ., Жамбыл көшесі, 11. Тел.: 8 (7112) 42-00-71.

Арлан-консалтинг ЖШС, Семей қ.,К.Мұхаметханов көшесі, 23 «А»,104-бөлме. Тел.: 8 (705) 798-58-18,8(708)4672701

«Грация» ЖШС, Атырау қаласы, Махамбетов көшесі, 107-а, 2-бөлме, тел.: 32-14-29, 30-65-24, 8701 920 4538.

«ЮрСлужба» ЖШС, Көкшетау қ.,Е. Әуелбеков көшесі, 129. Тел.: 8 (7162) 25-77-17,8(747)8097074.

«Версия-Пресс» ЖШС, Павлодар қ.,Естай көшесі 40. Тел.: 8 (7182) 32-47-67,32-49-04

Қалиасқаров Нұрлан Нұргисынұлы ЖК, Петропавл қ.,К.Сүгішов көшесі,58,30-бөлме,3-қабат. Тел.: 8 (7152) 46-02-57,ұялы тел.: 8 (777) 572-29-91, 8 (701) 315-54-59.

ЖК «Бакирова Г.», Шымкент қ., Желтоқсан көшесі, 18. Әділет Департаментінің жанында. Тел.: 8 705 714 58 77.

Михеева Ольга Станиславовна ЖК, Қостанай қ.,Гоголь көшесі,110,ВП 67 (Чехов-Гоголь көш. қиылысы), Тел.: 8-714-2-50-97-07, ұялы тел.: 8-7758847211,8-7053506918.

«Озат-1» ЖШС, Ақтөбе қ.,Алтынсарин көшесі 31. Тел.: 8 (7132) 40-41-05,ұялы тел.: 87774348344 және Ақтау қаласы.

ЖК «SAPA KZ» Атырау қаласы, ұялы тел.: 87781063779, e-mail:zan-ai@mail.ru.

«Юридическая фирма «Консультант» ЖШС Орал қ.,Л.Толстой көшесі,28. Тел.: 8 (7112) 50-88-05.

«Реклам» ЖШС, Орал қ., Достық-Дружба даңғылы,182. Тел.: 8 (7112) 50-47-34.

ЖК «Сагидоллина Б.», 1 Теміржол вокзалы, Р.Зорге көшесі 8, «Лина» шаштаразы. argawka_94@mail.ru, Тел: 87058762218.

«Компания Жете» ЖШС, Талдықорған қ., ш/а, Молодежный 3-үй, 1-п. Тел.: 8(7282) 24-29-66, 870584147221.

ЖК Гавриленко И.И., Қостанай қ.,пр. әл-Фараби 119-үй,407-А бөлме. Тел/факс: 8 (7142) 53-63-21.

«Жас Отау» ЖК Қылдырбаева Н.Н.Қызылорда қ., Әйтеке би көшесі 27. Тел.: 26-45-89, ұялы тел: 8 (777)402-28-28; 8 (700) 332-24-78

ЖК Тажибаева, Тараз қаласы, Қойкелді көшесі 158 а, ЖҚО аумағы. Ұялы тел.: 87017268772, 87054422939.

ЖК Новоселова Лилия, Петропавл қаласы, Қазақстан Конституциясы көшесі 28-үй, 1-қабат. Тел.: (87152) 46-74-77,8-777-228-64-13.

ЖК «Reklam Service», Тараз қаласы,Төле би көшесі,73 (ауладан кіру). Тел.: 8(7262)502222,ұялы тел: 87019457336 Татьяна.

ЖК «Вьдай», Өскемен қаласы,60. Тел.: 8(7232) 578414,ұялы тел.: 87772256506.

(Соңы. Басы газеттің №17–20 сандарында)

– Қандай үй?
– Жә-мә-ә-н үй. Екі этаж. Сырты кір-кір.
– Іздесек таба аламыз ба? Сен көрсе-тесің ғой?
– Жәмән үй көп ол жерде.
– Қазір папаңнан рұқсат сұраймын, со-сын екеуіміз іздеп көреміз, иә? Сен деген батырсың ғой.

Майордың сөзі жанына жакты ма, бала сықылықтап күліп жіберді.

– Асеке, Батырханды алып, проверка показанияға шығып қайтайық, – деді ко-нактармен бірге отырған Асқарға жақын барып.

– Жок, шықпайды, – деп, шорт кесті Асқар. – Бала аман, маған сол жетеді.
– Асеке, бала әзірге ұмытпай тұрған-да кимылдап, қылмыскерді ұстау керек.
– Ұстасаңдар қайда қалдындар? Енді менің мазамды алмаңдар. Ақша кетсе, ол менікі. Ұлымның жолына садағам, – деді де, әңгіме осымен бітті дегендей қонақта-рына қайырылып кетті.

Темірхан қайтерін білмей тысқа бет-теп бара жатыр еді, алдынан 9-баскарма бастығы, қылмыскерді ұстау тобының жетекшісі, полиция подполковнигі Қанат Әбенов карсы ұшырасты.

– Қанат аға, оқиға болған жерге бала-ны алып шығайын деп ем, Асқар көнбей тұр. Сіз айтып көріңізші. Қазір кеш түсіп кетеді. Ертең бала ұмытып қалады, – деді жаны шығып.

Подполковник үйге барып келді де:
– Қазір шығады, – деді. – Дайынсын ба?

– Дайынмын. Екі айғағым да дайын.
Сәлден соң Асқардың өзі көрінді.
Ұлын ертіп алыпты.

Әуелі олар Сәуле тәтесі тұратын Гага-рин қыстағына барды. Одан әрі Комсомол совхоз-техникумы жағын аралап қайтты. Батырханның көзіне екі қабат үй көрінсе «әне, анау үй» дейді. Барса, ол болмай шығады.

– Есігі қап-қара. Қаптап қойған, – дей-ді Батырхан есіне түсіріп.
– Дермантинмен қаптаған ба?
– Иә, сондаймен қаптаған.
– Сосын тағы не байқадың?
– Терезесін де қаптаған.
– Немен?

– Клеенкамен қаптапты. Терезеден қарасаң, дым көрінбейді. Жыртығынан сығалап қарадым.
– Жыртығынан не көрдің?
– Бір жәмән... батпақ-батпақ водовоз көрдім. Бұзылып қалған. Дөңгелегі жоқ, – деп Батырхан сықылықтай күлді.

Баланы алған жерді таксишімен бірге нақтылауға аттанған жедел уәкілдер бұл кезде Титов қыстағын бақылауға алған-тұғын. Оған Ақсай учаскелік полиция пунктiнiң аға жедел уәкілі Серік Есма-ханов пен жедел уәкіл Ерхан Барғанаев барып қосылды.

Серік пен Ерханға Титов жақсы таныс, өздері бақылайтын аудан. Қуыс-қолтығы көз алдарында. Алайда бүгін қас қылған-дай күдікті нәрсе байқалмай тұр. Кешкі мезгіл. Ерсілі-қарсылы ағылған халық. Үйлеріне асығулы.

Осы кезде тергеуші Темірхан Қанатба-ев Батырханды алып сол жақта жүргені, баланы ұстаған үйдің есігі қара дерман-тинмен қапталғаны, терезесінен қараған-да су таситын ескі машина көрінетіні, оның дөңгелегі жоғы рация арқылы хабарланды.

Титовтағы үйлердің көбі екі қабат. Дермантинмен қапталған есіктер осы ескі үйлерде. Серік талай қылмыстың ізіне түсіп жүріп ол жағын жиі байқаған. Соны ойлаған олар аласа үйлерді сүзіп келе жатты. Ескі су таситын «ГАЗ-52»-нің талайдан шаңға көміліп тұратыны есіне түскені сол кез.

– Былай қарай жүрейік, – деді Серік Ерханға, – водовоз анда.

«Г» әрпі тәрiзденiп бiр-бiрiне түйi-сiп орналасқан екі үйдiң аралығында тұрған «ГАЗ-52» машинасын тез-ақ тапты. Арса-арсасы шыққан, дөңгелек-тен жүрдай.

– Көне машинаны таптық, – деп ха-барлады аға жедел уәкіл рация арқылы. Қай жерде тұрғанын да айтып жатыр. Ха-

барды ести сала Темірхан келді алқынып. Жетегінде бала. Асқар соңынан жеткен таныстарымен көшенің қиылысында қалған.

– Осы... осы машина, – деді Батырхан көзі жайнап.
– Қай пәтер екенін білесің бе?
– Ұмытып қалдым.

басқан аяқтың дыбысы естілді. Прокура-тура қызметкері екен.

– Мына есікті ашуымыз керек. Күдікті осы үй. Ешкім жоқ. Есігін бұзуға рұқса-тыңыз керек.

– Шұбәң жоқ па? Ендеше рұқсат!
Ағаш есікті жедел уәкілдер тез-ақ алып тастады. Сонда байқады, кара дер-

рамханасының сыртындағы көп қабатты үйдің оныншы пәтерінде көңілді әуен естіледі.

Есікті ашқан ешкінің асығындай шағын денелі кәріс әйел полиция форма-лы жігітті көріп, селк ете қалды.

– Кештетіп келгенімізге кешіріңіз, бұл үйде Ким Ирина тұра ма?

ҚЫЗЫЛОРДАША

КИДНЕПШИНГ

– Қап-ай, ә! Есіңе түсірші. Айтпақшы терезесі клеенка деп еді... мына үйде клеенка керген терезе көп қой... қайсысы екен, – деді Темірхан дағдарып. – Батыр-хан бері қара. Сен терезеден қарағанда ма-шинаның қапталы көрінді ма, әлде арты көрінді ме? – деп сұрады. Бала ойланyp жауап бергенше:

– Әне біреуі жыртылыпты, бала сол арадан қараған шығар, – деді Ерхан үңіле қарап. – Екінші қабатта.

Хабарды естіген бірнеше жедел уәкіл жиналып қалған-ды. Қылмыскер тере-зеден секіріп кетуі мүмкін деген оймен үйді айнала анду қойып, тергеуші жоғары көтерілді. Жетінші пәтер екен. Қоңырауы әлдеқашан қираған, тарсылдатып ұрғанға жауап болмады. Үйде адам жоқ сияқты.

– Осы үй ма, Батыреке? Қарашы, – деп, тергеуші титімдей балаға еңкейіп, көдімгідей-ақ жауап күтіп тұр.

– Осы үй.
– Қара дермантинмен қапталған деп ең ғой.

Батырханның көзі жыпылықтап:
– Басым ауырып кетті менің, – деп бұртиды.

– Жайлап есіңе түсірші, а? Үйдің ішін-де не зат бар?

– Ештеңе жоқ, а-а, жәмән холодильник бар. Мына жағында, – деп оң қолын көтерді.

Бұлардың дабырынан көрші есік ашылып, кеудесі жайқалған орыс әйел шықты.

– Сәлеметсіз бе, мына үйде кім тұра-ды?

Әйел бұлардың үсті-басына көз жү-гіртіп, кідіріп қалды да:

– Көршім жас жігіт. Не болыпты оған? – деп әуестене қалды.

– Военкоматқа баруы керек. Бармай жүр, соған келдік.

– Армияға ма? Қалай барады армияға? Қатыны бар. Баласы бар. Бірақ айырылы-сып жүр дейді. Жұрт айтады, мен өзім білмеймін.

– Үйінде жоқ екен.
– Достарында жүрген шығар. Келін-шегіне де кетуі мүмкін...

– Онысы қайда тұрады екен?
– Қала жақта дейді. Айтпақшы, мын-да, көрші үйде досы тұрады. Ол жақсы бала. Футболист. «Кайсарда» ойнайды.

Төсі жайқалған әйел соны айтты да, есігін жауып, кілттеп алды. Төменнен

мантин іштен қапталғанын. Оң жақта Батырхан айтқандай ескі тоназытқыш тұр.

– Менің кітабым! Сөмкем!
Батырхан төрде жатқан кітап-дәптер салынған сөмкеге ұмтылды.

Ғалымжан Ахметұлы мен Серікбол Қуатбайұлы басқарған жедел уәкілдер бұл кезде көрші үйде тұратын футболшы жігітті пәтерінен ұстап жатты. Аты-жөні Ореховский Дмитрий Дмитриевич. Он тоғыз жаста. Жергілікті «Қайсар» футбол командасында ойнайды. Кеудесі жай-қалған орыс әйелдің кездейсоқ айтып қалуымен сол үйдің тұрғындарына сұрау салғанда, футболшының төртінші пәтерде тұратынын бәрі білетін болып шықты. Ал ол қылмысын бірден мойындап, сыбай-ластарының мекенжайын айтпасқа амалы қалмады. Сол сәтте-ақ Байтұрсынұлы көшесіндегі бес қабат үйдің он үшінші па-теріне полиция жедел уәкілдерінің басқа бір тобы барып тұрды. Пәтер иесі әйел:

– Құрманның мамасымын, – деп жауап берді «Сіз Құрман Федоровтың кімі бола-сыз?» деген сауалға.

– Құрманның өзі қайда?
– Жана ғана кетіп еді. Бір туған күнге барам деп.

– Сіз қорықпаңыз, – деді полиция қызметкері. – Біз жәй тексеріп, қарауға келдік. Қане, бөлмесін көрсетіңізші.

Әйел тырп-тырп басып кері бұрылды.

«Бір бәледен құтылып, түрмеден шыққа-ны биыл еді, не боп қалды, құдайым-ау?» – деп күбірлеген қалпы қапталдағы бөл-менің есігін ашты. Лып етіп ішке кірген жедел уәкіл әр жерді тінтіп қарап жүріп, төсек астынан бүктеулі пакет тапты. Ақтарып кеп қалғанда, уыс-уыс көкала ақшаның шашылып түскені.

«Құдайым-ау, мынау не? – деп қал-шылдап кетті шешесі. – Сорлы балам, тағы ұрынғаннан саусың ба пәлеге!?»

– Бұл туралы білмейтін бе едіңіз?
Кемсең қакқан әйел басын шайқап, шегіншектей берді.

Үшінші күдікті Ерік Бекбосыновтың келіншегі Ким Иринаның мекенжайы анықталып, жедел уәкілдердің ендігі бір тобы сонда тұмсық тіреді. «Шығыс» ықшамауданындағы «Восточный» мей-

– Иә, иә, тұрады. Жо-жоқ, басқа жақта тұрады. Уақытша келген. Қызым еді.

– Үйде не боп жатыр? Музыка естіліп тұр ғой.

– Көршілер арызданған ба? Жиенім бірге толды, соны атап өтіп... Жайлап қойып едік музыканы. Қазір сөндірі дейін.

– О-о, той ма? Құтты болсын!

– Рақмет! Төрлетіңіздер!

– Күйеу балаңыз да бар ма?

– Ол үйде, іште.

– Досы бар шығар қасында?

– Иә, бірге келді.

– Шақырып жібересіз бе? Военкомат-тың қағазын береміз де кетеміз.

Әйел жеңіл қозғалып, ішке сүңгіп кетсе де, үйде деген Ерік көріне қойма-ды. Болмаған соң жедел уәкілдің екеуі баса-көктеп кіріп келсе, дәлізде бір жас жігіт қипақтап тұр. Түрі қашып кеткен.

– Сен бе Ерік?

Анау басын изеді. Екінші жедел уәкіл оның білегіне кісен салып үлгерді.

– Досыңды шақыр!

Досы шақырмай-ақ өзі шықты. Оның да қолына кісен түсті. Музыка өшіп қалған. Залда отырған қонақтар абыр-да-быр боп, бері актарылды. Еріктің енесімін деген шағын денелі кәріс әйелдің қысық көзі кеңірек ашылып:

– Не болды, жігіттер? Не істеп қойды бұлар? – деді үрейленіп.

– Біз білмейміз. ГОВД-дан білесіздер.

Ол екеуі полиция қызметкерлерінің жетегінде кете барды.

Тергеу барысында Ерік Бекбосынов пен Құрман Федоров екеуі алдын ала жоспар жасап, оған Дмитрий Орехов-скийді тартқаны анықталды. Бала ұрлау идеясы шетелдік бейнефильм оқиғасынан туындапты. Тергеуді Темірхан Қанатбаев пен Бақытжан Кенжебаев жүргізді.

Он тоғыз жастағы Федоров пен Ореховскийге қылмыс жасалған кезде он жеті жастағы Бекбосынов басшылық еткен. Қажетті ақшаны өз қалтасынан шығарыпты. Олар өзара ақылдаса келе, Ореховскийдің қолына «Перепись уча-щихся» деген жазуы бар дәптер ұста-тып, «Аңсар» фирмасының президенті Асқар Ергалиевтің үйіне аттандырады. Ол мұғалім болып барып, баласы қай мектепте, қай класта оқитынын біліп алған.

Ерік туысқан апасы Қалбике Нұр-мантаевадан әскери қызметкер жездесі Баубек Мановтың капитан шеніндегі киімін аз уақытқа сұрап алып, өзі бала ұрлауға оқталған Құрман Федоров киеді. Мектепке бармас бұрын погондағы артық жұлдызшаларды жұлып тастап, лейте-нант жасаған да Бекбосынов. Баланы мектептен оп-онай алып кеткен Федоров оның әкесіне бір аптадан соң ғана хабар-ласып, келісімді өзі жүргізеді. Сөйлесуге Бекбосыновтың да соңынан араласатын жері бар.

Ақшаны бірінші мәрте өрт пойызына апарып ілгенде, тепловозда жұмыс істеп жүрген жұмысшылар Жаймұратов пен Игебаев қызыл пакетті тауып алады да, пойыз ішіне жасырынады. Мол ақшаға ке-неле қалған екеуі алғашында қатты қуанса да, мұның бекер емесін ойлап, «бәлесінен аулақ» деп, ақыры желілік полицияға апа-рып өткізеді. Бірақ сонша күн соңында анду жүргенін білмейді.

Екінші мәрте доллар әкелген Асқар-дың қолынан ақшаны алып, Темірханның көз алдында күйіндай ұйтқып жоғалған Ореховский болып шықты. Ал Федоров екеуінің төрт қабат қоршауда тұрған аң-душылардың көзіне түспей, жер жұтқан-дай ізім-қайым ғайып болуының да сыры бар екен. Сол маңда су тасқынына қарсы теміржолдың астына салынған әйдік құбыр арқылы Шанқайға өтіп кетуге болатыны анықталды. Дарияда су азай-ғалы әлгі құбыр халық жадынан шығып кеткен.

Олар ақшаның төрт мың долларын теңгеге айналдырып, оның біразына киім-кешек сатып алады. Қалғаны жиыр-ма алты мың доллар мен жүз тоқсан екі мың алты жүз он теңге. Осы ақшаға оның алдындағы желілік полицияға өткізілген отыз мың долларды қосып Асқарға қай-тарылады.

Осылардың бәрін зерделей келгенде, о баста полковник Тастемір Сауранбайұлы-ның қылмыскер әкi емес деген пайымы расқа шықты. Бастапқыда әбден ойлас-тырылғанымен, соңынан ізін жасыруға қиялы жетпей қалған немесе салғырттық жеңіп кеткен.

Қызылорда қалалық сотының судьясы Ғани Төлеухан осы тергеу ісін саралай келе, Қазақстан Республикасының атынан шығарған үкімін 1999 жылғы 29 наурызда оқыды.

Құрман Нұрғалиұлы Федоровқа ҚР ҚК-нің 235-бабының 1-бөлігі бойынша 3 жылға бас еркінен айыруға, 125-баптың 3-бөлігі, «а» тармағымен мүлкін тәркілеп, 12 жылға бас еркінен айыруға, 58-баппен мүлкін тәркілеп, 13 жылға бас еркінен айыруға, 60-бап негізінде жазаларды қылмыстардың жиынтығы бойынша қосу жолымен түпкілікті өтеуге мүлкін тәр-кілеп, 14 жылға бас еркінен айыруға жаза тағайындалды.

Дмитрий Дмитриевич Ореховскийге ҚР ҚК-нің 125-бабының 3-бөлігі, «а» тармағымен мүлкін тәркілеп, 11 жылға бас еркінен айыруға жаза тағайындал-ды.

Ерік Айбатұлы Бекбосыновқа ҚР ҚК-нің 235-бабының 1-бөлігі бойынша 2 жыл, 6 айға бас еркінен айыруға, 125-баптың 3-бөлігі, «а» тармағымен мүлкін тәркілеп, 10 жылға бас еркінен айыруға, 58-баппен (кәмелетке толмағаны ескеріліп) 10 жылға бас еркінен айыруға жаза тағайындалды. Үшеуі де жазасын қатан режимдегі түзеу колониясында өтейтін болды.

Осы қылмысты ашуға облыстық ішкі істер басқармасы, қалалық ішкі істер бөлімі, МАИ қызметкерлері, Ұлттық қа-уіпсіздік комитеті жұмыла кірісіп, бірлесе қимылдады.

Оның ішінде қылмысты ашуда батыл-дық танытқан облыстық ішкі істер басқар-масы бастығының жедел істер жөніндегі орынбасары, полиция полковнигі Ғалым-жан Ахметов Ішкі істер министрлігінің Құрмет грамотасымен, облыстық жол по-лициясы басқармасы бастығының орын-басары, полиция подполковнигі Әмірбек Бердібекұлы қол сағатпен, облыстық тер-геу басқармасының орынбасары, полиция майоры Темірхан Қанатбаев пен жедел уәкіл, полиция майоры Ұлан Ысқақов Грамотамен марапатталды.

Әмірбек ШАЙМАҒАМБЕТОВ.

ЗАҢ газеті

Редакторлар кеңесінің төрағасы – директор
Жаннахмет АҒЫБАЕВ

Бас редактор **Айнұр СЕМБАЕВА**
Бас редактордың орынбасары **Шолпан ҚАРАЕВА**

Нөмірдің кезекші редакторы **Ерлік КЕБЕКБАЙ**

Меншік иесі:
«ЗАҢ» МЕДИА-КОРПОРАЦИЯ»
ЖАУАПҚЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ

МЕНШІКТІ ТІЛШІЛЕР:

Нұр-Сұлтан Айша Құрманғали
8 707 851 91 13.
Алматы облысы Нұрбол Әлдібаев
8 701 357 66 84.
Ақтөбе облысы Жансая Есмағанбетова
8 705 398 62 83.
Атырау облысы Бойанбай Ғалиев
8 775 543 03 80.
Маңғыстау облысы Жазира Әбіл
8 702 514 54 44.
Қызылорда облысы Гүлбану Мақажан
8 701 697 39 86.
Түркістан облысы Сейітхан Құлмаханбетов
8 707 721 19 59.
Шадияр Мекенбайұлы
87757335665

Батыс Қазақстан облысы Нұрлыбек Рахманов
8 707 177 80 70.

РЕДАКЦИЯНЫҢ МЕКЕНЖАЙЫ:

050012, Алматы қаласы,
Х.Досмұхамедұлы көшесі
68 «б»-үй.
Қабылдау бөлмесі:
292-43-43, 8 708 929 9874, zangazet.kz

E-mail: zankreklamaastana@mail.ru

«Заң газеті» аптасына 2 рет –
сейсенбі, жұма күндері жарық көреді.
Жеке таралым 8019 дана
Апталық таралым 16 038 дана

Тапсырыс №34 Индекс 65921

Газет Қазақстан Республикасы бойынша таралады

Газетіміздің электронды нұсқасын ZANMEDIA.KZ сайтынан оқи аласыздар.

Газет бетіндегі жарияланымдардың позициясы мен фактілері үшін редакция жауап бермейді.

Жарнама мен хабарландырулардың мазмұнына жарнама беруші жауапты. Жарнама берушінің жіберген қателігіне байланысты та-лап-тілектер хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай мерзім ішінде қабылданады.

Газетті есепке қою туралы **№16297-Г куәлікті 2017 жылғы 12 қаңтар-да** Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникация министрлігі берген.

Газеттің терімі мен бет қаттау жұмыстары «Заң» Медиа-корпорация» ЖШС компьютерлік орталығында жасалды. Алматы облысы, Іле ауданы, Өтеген батыр ауылы, Сейфуллин көшесі, 2«б», «Принт плюс» ЖШС баспаханасында басылып шығарылды. Тел.: факс. 8 (727) 51-78-27, 8 (727) 51-78-31